

746

Aug. 24 203
ib. 404/106
Aug. 24 162

~~Aug. 24 162~~

Pravoslavna

na staro vero in svobodu

Prava v 4 deljih

Spisal:
E. bin Kristan.

Osebe:

1. ^{starosta} Lubican, (star 68 let.)
2. Zbislava, njegova hči, 18 let.
3. Biskromir, župan sebinski, 36 let.
4. Mitorad } 24 "
5. Jivort } slobodni občinari 30 "
6. Putigoj } 40 "
7. Prigost } 50 "
8. Wolato, župan bistuški, 55 "
9. Vidimira 20 "
10. Bojata 35 "
11. Vinimund, benediktinec 52 "
12. Gottwalde, njegov spremljevalec 28 let.
13. Bogani, kristjani, vojsčaki, glasnik,
stroci.
čas dejanja: hodi osmega stoletja.
Lokacija: Karolan.

Kar je v oklepajih črtajte in izpustite!

F. G. v.

Prvo dejanje.

Ob urbskem jezeru. V radju jezera, na katerim se dviga pogordeno hribanje. Na levi grič. Spredaj planjava in na njej nekaj dreva. Pot na obe strani.

Popoldan, ob času letnega solničnega obrata. Shajajo se moški in ženske, ravnostno okinčani v venci in svetjem. Med njimi: Kivort, Lubicar, Bistromir, Midirira. V radju in na griču se igrajo otroci — /

Kivort

V zelenje so odeli gozd bogovi
in s svetjem so posuli vsa pavan,
da se nam vsa lepota razodene,
pa nas objame kakor mila mati
otroke svoje v jasno blagi uri.

[Bliži nam padeč solnce rivi egerji]

~~poogrevajo nam v dušo tople zarke,
ogrevajo nam srca hrepenceca.
in s toplo roko bosa nam obrate,
da nam pudevica obliva lica.~~

Oj, prepodimo temne sence sveta!
Nesetje ljubijo bogovi naši
v polnem času plamenov in luči,
ko dnevu skromno se umika noč,
ko rosno jutro nežno se smehlja,
večer pa tajne duše v praku prede.
~~Da vidijo v očeh nam jasen blisc
in slišijo odmev veselih pesmi,
so vse oblake temne prepodili;
v čistosti modri sveti se nebo.
in zemlja pije ljubljeno svetlobo.
Kar barv imajo, dali so jih polju
in travnikom na pisan list preseren,
in po gorâ vrhovih so posuli
srebra v rokami darčljivimi.~~

~~in beserja, ko kaplje istega.~~

Svoj god pravnijejo bogovi jasni
in kjer poljubi zemlja njihov dih,
~~polju radosti in plodovitosti.~~

Sam dvignejo kraljeve in cvetovi
in sejne duše se topé v veselje.

~~Najte naj danes vsakdo kalost v srcu
in vse sovrastvo naj sedaj izgine,
ker vse nas ljubijo bogovi visnji.~~

Na polju danes naberite klasja,
da jim phtovjemo najljubša srter;
večer pa naj bresovi kašare,
~~da vidijo prijatelji neoprtni
veselje v polnem solncnoletnem cvetu
kjer so njih roke radost posejale.~~

Lubicän.

~~skrivnostno~~ Kargite po vrhovih vseh bresov
naj plamen se raslije v temno noč;
~~ljubostno~~ se zbira okrog Lubicäna;

nebeški mrak naj sašari
in z dinam naj se naše misli
povzdignejo nad vseh planin
v višave nedosekne,

kjer večni nam stanujejo bogovi.

Baravno moč so v ogenj položili.

Vse tajne želje, umu komaj jasne,
srca mladeniškega krepenenje,

skrivnosti krepenecih duš
in moč, ki vili nad oblake sive,

~~da tam v neskopecnosti arveni~~

~~izve, kar rekoma v nižavah
pokriva s prtom se uganj:~~

vse v plamenu gori,

iz ognja vse odseva...

Hačgite po vetrovih vseh kresove!

~~Kar večni utripaj bi rad povedal,~~

a jesif, slab v jeziku, kamolci,

to ogenj naš bogovom posodene,

iz sijajocih čudovitih plamov,
bressnovnih kakor jutro, noč in misel,
nvidne skoč vezi,
ki spajajo nebesa z zemljo.

~~Le palite kresove!~~

Naj svetijo se vseokrog,

da v blagem žaru zemlja mirno diha,

a narod v miru obdeluje polje;

(ker mir je blagar in vseh blagov ^{vir} ~~mir~~.)

Pistromir.

Besede jasne govoriš, starosta,
nejasne pa v besedah skrivaš misli.

~~Od starih časov nam je drag pokoj
in milo nam je, če orožje spi;~~

kakaj skrivnostno veščuješ mir?

Vidimira.

Če Lubicar o miru govori

s tako skrivnostnimi besedami,
ga skrb mori. To ve, kdor ga posna.

Biskromir

Kdo dviga kopje? Kdo napenja lok?
Mar pergetajo konji divjih Obrov
ob Dravi, Savi, Muri ali Kolpi?
Drve li Nemci od strani polnočnih?
Od majsja morda Vlahi sem hite?

~~Govej, če nam nevarnost nova ruga
če vraga čas se bojev bajuvarskih,
če ropet kdo je romlje nose lačen.~~

Po naših hribih pasejo se črede,
ledino po dolinah pere plug
in zadovoljni smo, če leto ranje,
kar je jesen sejala in pomlad.

~~Ker ljubosino je življenje v miru.~~

^[.Zinoj] a kdo je babje? Koga strah je boja?
Teruna mi! Vesele pesmi ljubim,

se bolj dekleta ljubim mlada, lepa.

A zdave mi ostanite, deklinc,

~~Ljubeev, skranite na bolji čas,~~

če mir skali sovražnik nam pohlepni,

~~svitec, da namjamo ob belom dnevu,~~

^[.kdoj] Ko kamen duša se stodi mi mehka
in svet pamašati mi je parkošje,
če kdo svobodi zagroši. —

Kaj novega je torej, Lubican?

Lubican.

Če solnce pjutraj vstane izka hribov,

^[.svetani] prečer papade na gorami spet.

Gotovo to je, kajti tak je red;

a kaj med vshodom in papodom pride,
to ve gromovnik, ki v bodočnost gleda,
človeška slutnja pa je slepcev vid.

Kakrili so bogovi dan prihodnji
in ravno gosto; ali čudne sanje

srečavajo mi dušo vsako noč.

~~Pozimo Lovtovida, da ohrani
dolinam našim vedno srečne dni.~~

In kogar starih let nadloga se ne tare,
naj pazi, da ne rje mu rja meca
in ostrih naj pušic nabere v tulec,

~~ker prano ni nobeni smutni glavi,
kaj skriva se v usode temne gubah.~~

Bistromir.

Naj sije solnce nad svetlim svetom,
naj kremenji se nebo razpelo
in strele svigajo naj iz oblakov:

~~gromov in s poročam:~~

Kdor misli kakor jax, ohrani si
kampanje pokojno, jasno čelo
in ne vtrasi se bodočih dni.

Ljubislava.

~~1. pride s leve; na glavi ima venec, okrag~~

~~prvi in okrag pravi je svila s srebrnimi
naravnimi inna posna peliša; stroci je pihla
nasproti; pa jo spremeljajo!~~

~~Tonitro mi budi podraavljen, moj oče!~~

~~Že menoj se veseli, ker srečo imam.~~

~~Duhčičih pelišč sem nabrala po hribih
za mojo boginjo, ki ljubi dišave;
obilna bo ržev in mila boginji,
ki bo de milostno sprejela daritev.~~

~~Nad našimi polji bo srečo raslila
in sečen bo kruh, ki ga blagoslovi.~~

Lubicar.

~~2.
Zetvoj boginji svoji, Ljubislava
in kakor ona dobra mi ostani;
Kjer sena bojo voljo izviruje,
lahko bogovi s narodom so slozni.~~

~~Prijavnosti bogov pa nam je treba;
brez njih pomoči ni plodov na polju.~~

v goščavi godani lovcu plena ni,
v krvavem boju ni junaku pmage.

1. ~~On se gredo s pet igraj, nabiral svetice po gneču, plesal i. t. d.~~

Ljubislava.

Moja boginja je ljudstvu prijazna;
sprehaja se pada po naših dolinah,
ob luninem svitu privabi si vile,
pa se igrajo,

plesajo rkolce

in sepetanje se v praku kariblje

tajno, polglasno,

ko listja šumenje -

In dvigne se bajka o davnih junakih,
ki narod vodili iz daljnih so krajev,
iščoč najlepšo deželo na svetu

za novo domovje sinovom in hčeram.

In pevmi oglave se o bojih krvavih,
o amagah junaških
in slavnih odbojih.

In pravljica slaba o sladki Ljuberni
in čisti pvestobi se tam porodi.

In tajne neznane v lihotnih nočeh
polagoma vstanejo s svetih poljan,
polihoma splavajo v ljudsko srce
in svoje življenje med nami živé.

Moja boginja je vredna vseh žrtev,
ki jih prinašamo s srcem kipečim;
v log pohitimo, kjer pada prebiva,
da ji darujemo dar, ki je njen.

Lubicar.

~~Če častili bodemo boginjo;~~

~~ti ji bodeš žrtve darovala.~~

Le se hip počakaj, Ljubislava -

Ali v tvojem mladem srcu

ni vprašanja, niti želje žive?

Ali ti v deviški čisti duši

vsako kapnenje spi?

Ljubislava.

Dobri oče, čas je iti v sveti log,
kjer boginja darovanja čaka:
Sam si nekdo mlado me učil,
da je prvo, slusati bogove.
Nasim željam čakati lahko je.

Vidimira.

Ljubislava! Blaga je boginja,
da je dobra, sama si dejala.
A prestrogo vendar bi pavnala,
ako bi pasčitnica ljubeni
sama v greh ti jerno stela,
da prienaš ljubesen vojo sladko.
Tri so leta dolga se pretekla,
kar je Milorad zapustil tebe,
domovanje in družino svojo.

Lubican.

~~Tri so leta dolga se pretekla.~~

Vidimira.

V letih tveh, je rekël da se vne.
Tsi se željno čakamo, da pride.
V tvoji duši pa da ne bi bilo
hrepnenja, ne dekterja v srcu?

Ljubislava.

Niso misli v glavah vseh enake;
~~in strogo~~ v vsako so srce posebne črte
scepili bogovi vekovečni.
Moje želje duše last so moje,
ti pa, Vida, ne zalivaj svetke,
ki se drug je vtec vsklita.
A dovolj besed nesvetih.
Solnce se je se visoko vstelo;
[čas pokloniti se je boginji.]

U log hitimo; misli iz ničave
noč iz sre izginijo ponižnih.

~~Ljudstvo se postavlja v vrste; dekleta in žene
rose, moški rose; otroci prihite pa se hočejo
sudi povrstiti!~~

Milorad.

~~/ se pojavi na griču nad jezercem /~~

Podravljen bodi, moj domači kraj!
Ljudje postojte! Taš se človek bliša
U oči xeli pogledati prijasne,
besed domačih kejna usesa,
guberni rive gladno je srce.

Vidimira.

Povrnit se je. Milorad je tukaj!

Ljudstvo.

~~/ istopa is vrst / vs~~

Glej Milorad!

Postojte, bratje! Vrnit se je res.
Podravolja nas. Kako se veseli!

Ljubislava.

Povrnit se je človek,
~~/ struga /~~ v svetišču svojem pa boginja čaka.

Vidimira.

Boginja sama k nam se radije;
~~ko Milorad po podnih stopa tleh.~~

Taj ve, da nihče se ne oboavlja,
sedano se pokloniti nje stavi.

O Milorad, njen ljubljenec je tukaj;
ne bodi strozja od boginje krasne!

Milorad. ~~/ se približa /~~

Podrav vam vsem! Podrav ti, Ljubislava!
In tebi pravije, dobi Lubičan!

Lubican. mladi

Pozdravljam te, prijatelj ~~Ljubi~~ moj!
Od srca te pozdravljam ob povratku.

Milorad.

Trepeče mi srce radosti silne
in jesik prave mi moči ne najde,
v besede da odene srečo bajno.

Po pnovi kemlji stopa kopet noža,
kjer dete nekdanj bralo je cvetice,

~~in pravih let spomin je kopet živ.~~

in prvih let spomin je kopet živ.

Oj Ljubislava! Kakor meč sovrasen
puvala mi je v srcu divja bol,

ko sem zapuščal podni kraj in tebe,
ves v strahu, da te nikdar več ne
vidim.

Lubican.

Bogovi so hoteli, da odideš.

Milorad.

Maj modri Lubican! Boovo nožnenje
življenje izpoznati ti je dalo;
~~ukazal si, naj grem po sinem svetlu~~
ti vedel si, čemu ločitve treba.
Teško je bilo, toda slusal sem.

Milimira.

Kako se ti godilo je po svetu?

Milorad.

Tri leta hodil sem po tujih krajih
in naše sege so doma ostale.

Oci sem vesl seboj in gledal sem —
nagledati nikjer se nisem mogel.

A gluh sem bil in nem med tujim
ko dete sem učil se govoriti ^{gledstvom,}
in razumevati navade čudne.

Prisel sem med Latine in med Kemce;

prijarno so sprejeli nekateri,
sovražno gledali so drugi mene stranca;
a dolgo sem povsod bil brez pomočen,
ko da bi bil na svetu izgubljen.

Tivort.

Nikjer prijateljev mar nisi našel?
Perunov rod ni bil nikjer doma,
kjer tvoja noga pota je iskala.

Milorad.

Plemena tudi našel sem sorodna,
ki razumljiv so jeziki govorila
in v naših stala so bogov kavičiti.
Ticer pa pisano sem gledal čisto
na ljudstvo in na pestro njih življenje.

Argost.

vesela mora biti taka pot.

Prijatelj, jaz bi bil tako sijal,
da bi ostala usta mi odprta
in v čudu bi celo pozabil jesti.

Tivort.

1. ~~ma poteka na trebuh!~~
A kaj bi pa trebusek tvoj dejal?

Milorad.

Velika videl mesta sem latinska,
kjer neštivilne množice ljudi
se stikajo, a ne poznajo se.
Enaka jim je govorica; vendar
deli jih sto in sto parlik, da meniš:
Različnih narodov je smes na kupu.

Ljubislava.

Bogovi naši narod svoj poznajo,
za nas skrbé in mi smo njih opoci

Trivort.

Povej, kako pa narodi živé.
Kar rdi se mi, ko te tako poslušam
da gledam p lastnimi očmi ves
pestri svet.

Milorad.

Med Nemci hodil sem po mnogih krajih;
a kakšni so, povedati ne morem,
ker našel vsak dan druge sem navade;
tu po latinskih ti živijo verih,
tam delajo na polju kakor mi;
ko eni v vsem se vedejo priprosto,
v tem drugi kor napuha pokajo.
Pač svintar je ljudstvo ljubljivo
pa ljubi mir in ohranjuje slogo,
drugod pa meč po vseh ga potih spremlja,
sovrastvo druge vse kotiva čute
in p diujim besom brat preganja brata.

Lubican.

Tako je bilo in tako bo vedno;
ljubeni čiste malo je na svetu,
a brez ljubeni ni miru in srečo.

Milorad.

~~Prečudna pa je p narodov mišljenjem
Bogove naše malokje poznajo,
kjer ješip našemu kveni podoben,
tam se časte Peruna silnega,
a večasi dajejo ime mu tudi drugo.
Nemanim pa drugod se tuja ljudstva
bogovom čudnim klanjajo po svetu.
Tu Wotana posivajo v pomoč,
tam Jupitra v stroviščih se časte,
po stolpih pa visokih kriš blišči
in slavo božjo poje glas puonov.
Kacudene so gledale oči
prikasni peštre in stotisoč barv.~~

vsak dan je nove slike mi podajal
in svet je bil podoben pravljici.

(melko) A ena misel v meni je kivala
in pa trenutek ni me popustila:
Kaj dela v domovini Ljubislava?
Kako poriče ljubezni njene ogenj?
Glej, Lubičan, iskusat mi prestobo
postal si me previdno v širni svet;
ločitev je ljubezen okrepila,
zvestejši ko sem sel, se danes vračam
in iz tujin prepričanje prinašam:
Brez Ljubislave sreče ni za mene.

Ljubislava

Luj, Milorad! Tri leta si prenašal
(melko) nesvarjanja breme in omagal nisi
v pravnetju čutil ob povratku srečnem
odkrivaš tajnost svojega srca.
v prisnanju tvojem pa siči oprasanje;

nemirno čakaj kaj odgovorim.
(nervozno) V tej uri pa ima samo boginja
pravico sveto do vseh mojih čulov.

Popri se, da službo to opravi,
sedaj lahko se jesip mi posveče.
(strano) Predolgo smo se tukaj se mudili.

Boginja klic. Njen je sveti čas.
~~1. Ljubislava pobere pelika, ki jih je prej odločila
pa se obrne da sdiče. Ljudstvo se povzela za njo
in vsi odkorakajo počasi. Wimirund in
Gottwalde prideta ves gric in gledata za
odhajajočim.~~

Wimirund

Glej malikovalke blazne! *(fontatično)*
Ljudost tega ljudstva je nesvarna.
Greh je, mirno gledati predknost,
ki se roga bogu
in če meč bi nosil, kakor ti,
bi najrajši ga potegnil,

da takoj bi strogo karnoval
smelo kajenje edino večnega gospoda.

Gottwalde.

Tametno bi bilo pač! */: vionski /*
Kaj naj meč posameznika tu opravi,
kjer je dvesto rop pripravjenih,
da ti ga istrga is pesti? */: resno /*
Mar zelis, da te pastgajo na kose,
da te v jeseni tam potope?

/: lahkonumno / Kaj ti mar barbarške sege,
kaj njih igre in stročarije?

/: porogljivo / Bode li pvelicani tvoj duh pogrešat
sujce te v nebeških svetlih dvorih?
Tusti vragu, kar dol v pekel sili;
pa ne hodi mi po svetu vedno
kakor slepec, ki ne vidi solnca,
niti svetla, pa kivi od vedihor
in od svete jeke.

/: iz daljavi se sliši petje. Lenški glasovi /

/: Winimund in Gottwalde poslušata /

zbor
Bogovi nesmetni,
Jabotniki nasi,
ponižno se klanja
hvalemi vam rod.
Veseli in srečni
otroci so vaši,
ko slavi vsa penlja
v krasoti vaš god.

Winimund.

Če tako bi bogu želi slavo!
Grešno to je petje, ali lepo.

Gottwalde.

Meni se nekako xdi, da najdes
tu okrog vse polno lepega. */: Zaneseno /*
Krasen kraj je trboviti,

veličastne so planine orjastke,
lepe med hribovjem zelené doline
in njihovo skaisnostno!

in če ljubis' tajnosti somračne,
ti sume godovi stari,
da lahko sanjariš cele dni.

in poredno veselo!

A najlepši, bratec miki,
kar cvete v teh lepih krajih,
so dekleta papeljiva

Minimund.

Kam uhaja misel ti nesveta:

in loga se slisi petje; moški glasovi!

Bogovi, veliki ste!

Velika dobrota je vaša;
velika ljubesen je naša.

Ti dajete dom nam in noč,
vi olivate v žile nam moč

na polju korite nam plod
in ščitite vedno naš rod.
Suabodo ste dali nam v last.
Le naša je slava in čast.
Bogovi, veliki ste!

Gottwalde.

in na pol žaljivo a vendar ne brez vernobe!

Dragi moj, nebesa tvoja so brez cene,
ako ni deklet tam, kakor tukaj,
ki lepota njih vsa pamet ti ispije,
pa opojnost sladka raj pričaka,
da ti udovito v njem segine
vsa ostudnost penlje in življenja -

Minimund.

Da, ostudnost! - a pijanost,
ki jo priporočaš,
služba čutar in poltenost divja,
ni nič manj ostudna kakor blato,

ki ti noge do kolen umaze,
ako budes v njem.
Gottwald, tvoja vera je slabotna.
Komaj po imenu si kristjan,
dusi tvoji pa se ni odprlo
se kraljestvo bozje;
v srcu ti stanujejo maliki krivooverški.

Gottwalde. *[Lijpno pomešeno]*

Oj bogovi! Wolan silni,
kje je tvoje divno veličanstvo?
Kam ti je isginila Valhalla slavna?
[Toplo & lahno melanholično]

Lepi časi bili so in slavni,
ko je mati Erda se pojila svetje,
ko so se Valkire spremljale junake
in je zelja nam vodila čine! --
Ne huduj se! Grešne so te misli
ali lepi so spomini na preteklost,

nova vera pa je stroga.

Werinmund.

Ker je to zivljenje le priprava
[strugaj] za zivljenje večno neodpovedami
in poslušiti je treba rajsko slavo.
Ti pa si se vedno sin te zemlje,
mikajo slasti te njene krive,
v srcu poljejo strasti ti njene,
vragu pravi Wolan, pa ga kličeš
in žaluješ, da je bog premagal
pekla vrata in pohotnost grešno.

Gottwalde.

Ti me pmerjas; zugas;
~~in zivljenje tvoje sveto,
memu neumevno
sili mi uho, da sluša mino.
Moja roka se ne pgame.]~~

Toda kar mi pravis ni pravico.
Ti si potoval po daljnih krajih,
kjer je nekdaaj hodil isvelicar.
Tam so na stesaj odprta vrata
do resnice in do vseh skrivnosti.
Dusa se ti je napila vere
in v nebes daljavo si pogledal,
~~pa ti je lahko piveti sveto.~~

Winimund.

Bogu sem paupal in Mariji;
so vodnika prava sta v sivljenju.

Gottwalde.

~~1. kakor da ga ni slisal - iz daljave
dohaja komaj slisno petje;~~

~~Bogovi veliki ste! 1. samo par taktov!~~

Gottwalde.

Ali ves, kako so nas brestili?

Bil sem dete, toda ne brez uma
in spominjam se na vse se živo.
Oce je na polju mirno delal,
v casu petve hvalil je bogove,
v gosdu je lovil sverjad v begljivo,
vsakikrat je prtuoval bogovom
kos najboljsi v hvato.

Winimund.

W peklu bila radost je velika.

Gottwalde.

Ljubil sem oca neismerno.
A naenkrat so prihrule
solpe tujcev v nasu mirne kraje.
Prvikrat sedaj sem križ pogledal,
ki je kazal pot sovrasnim trumam,
znamenje ljulesni nadcloveske,
nam pa znamenje krvi in smrti.

Winimund.

Ker ste savali po mraku krivooverstva.

Gottivalde.

Kakor gospodari sušnjem, so osorno
tujci ukarali nam: „Molite!

Krst sprejmite, klanjajte se krisu,
svojim odpovejte se bogovom,
ker le eden bog je na nebesih...“

Kri zavrela je očetom našim.

Bogokletstvo jih je učalilo,
jere so bogov se preplašili,
večno so prisegli jim pvestobo,
pa so milo poprosili tujce,

naj se s kršcem vnejo v domovje.
Ali kakor grom je padonelo:

„Krst sprejmite! Krstite malike!“

V praku pa so pabliscali meci...
Kri se je pacil strašan, obupen,

plakala je bitko deca,
rene so ihtele,

in vrisč in stoh in vpilje
je jemalo pamet ljudstvom.

Vse je vrela in kipel,

semintja so tekali v pmešnjavi
moški; ženske, stari, mladi,

vmes pa je donelo hladno, resko:

„Krst sprejmite in pa pravo vero!“

Winimund.

Ključ, ki vrata v raj odpre nebeški.

Gottivalde.

A naenkrat stal je kakor silni tonar,
mlad junak med ljudstvom,
pbeganim in plašnim.

Tisti hip se množica umiri.

Ne glasu, — pogledu mu poslušna

in razume vse ukaze.
Hitro nas odpravijo k klenami,
mož se kraj moža postavi v vrsto
in sedaj se s divjim krikom
proti sijcem pakade viharno,
da bi taka sila hrastov gozd podrla.
/ počasi /

Tisti dan krščanska so nebesa
več sprejela bojevnikov, ko Valhala.
Kri je sekla, padali so metvi,
kri se je pogugal v praku
in izgubil je - -

Kakor rajci so sedaj kristjani
sbežali in sled krvav je kazal
pot ubežne čete.

Wirimund.

Masčevanje! Masčevanje pa poguba!

Gottwalde.

Takrat so druidi ustvarali
čete prebogate v čast bogovom,
ne misleci na grosečo masčevanje.
Dan osvete pa se je porodil.

Wirimund.

Bošja pota tajna so, a modra.

Gottwalde.

Povrnili so se sijeverci,
kri je vodil nepregledne čete
in obnovil se je boj krvavi,
kakor da je iz gozdov prestarih
prišvila vsa pverjad deroca.
Branili so se očetje naši
s meči, s kopjem, s prsti in s kobacem,
a sedaj so jih bogovi kapustili...

Winimund.

Bozje potapljenje je minilo.

Gottwalde.

Besni so pa vsako stopnjo zemlje
sto sovražnikov poslali v smrt.
Toda končno so se umaknili.

Winimund.

Bož je pomagat. Čast in slava njemu!

Gottwalde. *f. sovražnej*

Hudournip se je plil pa njimi,
divje tolpe so jih gnale k reki,
besni roj jih je rapodil v vodo.
Kasumelo je valovje temno,
grozen krič se je račul iz reke,
na obrežju pa je krič lesketal
in glasovi volli so doneli:

„Jordanova naj vas krsti voda --“
Vse pozirlo blatno je valovje --
*f. stroci prihajajo, radovedno gledajo tujca,
pa sberc!*

temna noč je legla na bojišče,
a valovje tužno je sumelo,
sto stroč obupno je ihtelo ---
f. kroki pač! A pozneje so nas vse krstili
in ljubeni vere nas učili....

Winimund.

Kokrat bolje, da telo pogine,
kakor da ostane duša v smoti --
Toda vračajo se krivoverci;
z njimi se sedaj pogovoriva,
*f. Slovenci se približajo v nepriznjenah
skupinah!*

Hvaljen bodi Jesus vekomaj!

Lubican.

Mir naj bogovi vama udele
in kdavje dobro! Lesa si zelita?
Bogovi so nad nasim poljem letos
poslali blagoslov v dobroti svoji.
Obilo nam je urodilo zito.
Lesa imamo ~~krasnega~~ po gordih,
zivina je rejena; rib je v vodah.
Pidelkov takih vam lahko oddamo
in kmalu se pa ceno pogodimo.
Kupcija ni pac nas vsakdanji posel,
a kadar se primeri, smo posteni.

Minimum.

Zemat od vas nicesar ne prihajam.
Trgovec nisem, tudi ne mesetar.

Lubican.

Ogledati zelite nasce kraje?

Patujeta v desele morava doline:
Karkoli vaju vodi, zalega
Slovenec vama ne stori nobeden.
Dobila kruha bodeta s soljo
in prenočisce pa pocitek sladek.
Dekler zelita, sta lahko med nami.

Zottwalde.

Vas kraj je lep; pac malo je podobnih,
dekleta vasa kar bliscje lepote,
krasotic se povsod ne vidi takih.
Vabilo vase je v pesnici mično.

Bistromia.

Nikar preglasno nam deklet ne hvale;
^{1. smehljajci} pokazati utegnile bi krepplje;
in da so lepe, nam je samim vse,
^{1. neravnost} a ne trgujemo nic s takim
blagom.

Minimund.

Ne vodi k vam nas pustolovna želja,
pregrešna misel v duši nam ne klije.

Boga povelje naju je poslalo
in njemu sluši s čistim le se srcem.

Da vas iz smot uvedemo k resnici
in krivoverstva resimo vam duše,

da otmemo peklenškemu vas ognju
in v raj nebeski pot vam uglasimo,

zapuščamo dušino in domovje
in se odrekamo slasti človeških,
mi, ki posvetili smo bôgu ritje.

Mitorad.

Prijatelj moj, se vem, se vem.

Drugacne kakor mi "pogani"
slavite vi bogove v vaših krajih.

Ne umem tega. Kaj boli vas glava

za to, kar tuji vam ljudje verujejo?
Mi smo doslej povsem se zadovoljni
z bogovi iz starine
in menda prav tako bogovi z nami.
Zatorej postanite mirne duše
pri nas, dokler se vama udi prijeto,
pa jejta z nami kruh in pijta vino,
~~prekoj~~ samo o veri nič ne govorita.

Minimund.

Telesnega ponujas ti mi kruha -
kar jaz prinadam, je duševna hrana.
Le malo ti solke, kar danes
želodec, ki nasičen, vsaki dan
ponavlja proste lakote sahtevo.
Kruh kriča pa močan, sladak je pivet,
ki dušo za življenje vekovečno
v krasoti božje slave okrepča.

Bistromir.

Kaj neki nam ponujajo svojo kremo?
be svoj pelodec izdloviti
ne potrebuje hrupa pitnega,
pa naj se hrani s svojim pivšem!
Nam nič ni mar! A naša je navada,
da lakoto preženemo s jedilom.

Minimund.

Kaslepljen si, a krst te pesi smote,
da izpoenaš pivljenja nečimernost
in sreci si nebeske pridobis?

Milorad.

O sreci kristijanski ne govori!
Po svetu bil sem daleč naokoli
in gledal sem pivljenje Kararenskih;
uboštva našel sem med njimi dosti,
sovraštvo divje srca jim rasjeda.

saradi vere koljeja se sami,
pa krivoverstvo si ocitajo.
Kako naj nas prepriča tvoja vera?

Minimund.

Po tajnih potih vodi bog
človeka in karmije ga.
Naš um pa naj ne radi bošje volje.
Slabotni pač sinovi so Adama,
neskončno veliki pa je stvarni bog.

Bistromir.

Mar tvoj krščanski bog?

Minimund.

Le eden je na zemlji in v nebesih.

Bistromir.

Perun naš smeje se besedam tvojim.

Takaj pa ni tvoj silni bog pomagat
krščanom, ki so tukaj ^{iz} castili,
ko Perun divni naše je očete
pripeljal sem čez hribe in doline?
Takrat je vladal tukaj križ krščanski;
takaj pa ni tedaj tvoj bog ohranil?
~~panosne~~ Močnejši bil Perun je, pa je pomagat.

Winimund.

Maliki vasi so le praene pene,
ismišljene podobe sanjarije; ~~panosne~~
utvaram se ponišne klanjate.
~~panosne~~ / T množici nemičije in jeno gibanje;

Ljubistava.

Prenhaj, tujec! bioto je nebo,
a dih besed stupenih ga skali.
Neskončna naših je bogor dobota,

a njihov srd je kakor tresdna prela,
kjer ogenj grozovit
na dnu temin gori,
a slap pa slapom v globocine pada.
Ka hip se sganejo oblaki gromonosni
na nebu, da obsoje počrni
in iz skrovišča volkodlap prilese;
slo duhov pbar potuli v strašni burji
in bliski svignejo in strela tresci - -
a močeno roko nas kasnujejo bogor,
življenja, smrti silni gospodarji -

Gottivalde.

Prekrasna si, mladenka ti rasneta!
Oči ti plamen pive meče iske;
Da hitro vigo srd, ni treba gobe.

Bistromir.

Ne bleedi, tujec, pa doma si išči

ogrevanja pa višee poseblo!

Winimundu:

Kdor v psih pravega ima boga
in kriča sveto znamenje ga štiti,
se ne boji malikov volje jese.

Kamuje naj me vaš Perun na mestu!

Kjerkoli je, naj pride, pa naj stisi:

Le eden bog je, drugih ni bogov.

Perun pa, Svetovid in vsa družba
peklenške hudobije je krvelo;

maliku vsakemu ime je vrag.

Ljudstvo:

Govije! Bogove uvisene nam pabi!

Kamujte ga, bogovi naših dedov!

Bogove namoti - ubijmo ga!

Ubijmo ga, ki nam svetisče skruni.

Nad naše glave pride maščevanje!

1. Velik nemir; nekateri silijo naprej in
pogajo Winimundu in Gotwaldu. Milorad
pristopi, da ju štiti!

Milorad:

Glej sad predrnosti brezumne!

Le mirno, bratje! Mirno, brez togote!

Kvi bogovi ne paktevajo,

vso moč imajo sami v silnih rokah.

1. Winimundu:

Oh ti se vrni v svoje domovanje,
ker tukaj nisno tvojih ukov željni
in drugič nam utegne kri povreti.

Bistromir:

Poslanstvo to je grda skparija;

ujel bi pod nas s svojo novo vero.

Kaj so mu naše sege mar in uki?

A, tuji lačni naše so desle.

be duše bi ujeli v svoje panjke,

bi kmalu bili gospodari vsega,
sovrasniku Slovenec bil bi susenj.

Ljudstvo.

Probodo našo hočeja potreti.
Naj smrt poudene poparja svobode!
Ubijte ga! Naj najde, cesar išče!

Ljubislava.

Pustite ju; naj gresta svojo pot!
Boginja noče, da bi tekla kri!

f. Winimunda

A nikdar več ne pridi v naše kraje;
vsak dan ne prisanašajo bogovi.

f. Gottwalde je ves čas kakor kamakujen gledal
Ljubislavo; sedaj sili Winimunda naj gre, pa ga
kar vleče!

Winimund.

Umikam se; a kmagal hode križ.

f. uohaja

f. na gručnj Malike potepa vam hočeja noga;
propasti mora vrat peklenski sila.
Če voda ne, vas bode kri krestila.

Kastor.

- 1) Ko so Slovenci prišli v Korotan, je tam poveljelo keltsko f. galtski plemo. Te stanovnike so Slovenci imenovali Malke. Teneje so našli to ime tudi drugim narodom, posebno onim skaterim so prihajali na jugu v dolini, Longobardom i. t. d. Svetovid, Svantovit, Svantovit - personifikacija čistega, jasnega zraka, seraja, vidnega svetovja! -

Drugo dejanje

Sveti log. Proti osadju se tla nekoliko dvigajo.
Prav v sredi podraj je priprost prtvenik.
Dalec v osadju gori kres, ki počasi pojema in
končno ugasne. Noč! Mesec sveti; semtertja
pobledi pa lahni oblaki, katerim slede
pozneje gosti, sivi! —
Le preden se sagrinjalo dvigne, se slisi petje.
Med pejem se ravnane počasi sder. ij

Lidola! Lidola!
Sestrica mila!
V logu poredna je Vila
pela, plesala veselo,
solnce vprašavala smelo:
— Lidola! Lidola!
Kam pa hitis'?

Lidola! Lidola!
Solncec prava:
Vstalo is mojja sem davi,
luna me vabi srebrna;
kam pa ti, Vila ko snna,
— Lidola! Lidola!
Kam pa hitis'?
— Lidola! Lidola!
Gulica golci...
Lidola! Lidola!
Vila molci.

Ljubislava Milorad

Ljubislava.

p. p. obratovanjem in lahni ocitanjem!
Tica deviskega ljubezen vroco
sumricis; vera vanjo omahuje.

a žalostna je duša Ljubislava.
Tako bresmerno mene ti ne ljubiš,
ko tebe jaz.

Milorad.

Nikar, nikar tako!

Prehodil v letih treh sveta sem mnogo,
do rajskih mej dospeti nisem mogel,
a večja kakor sinji svet je bila
ljubesen moja, ki mi je krepila
bolestno dušo, v žalosti ginečo.

Ljubislava.

Po tujem svetu hodil si okrog.
Menjale so se slike pestrobarvne
pred tvojimi očmi in tuga duše
vlonila v morju čudešev je brasnih.
A Ljubislava je ostala sama,
~~ko oče zapovedal je ločitev,~~
da v njej ljubesni stalnost je pokazal.

In dan na dan je peva Ljubislava
na hrib hodila, gledat, kdaj se vrneš
in nihče ni ublažil krepčenja.

Boginja te tolasila je dušo,

raskladajoča tajne ji prestavke,

~~po mneni javljajoča ljudstvu srečo.~~

Res narod, ki je prej še ni poznal,
sedaj prekrasni klanja se ponižno,
a jaz mu nasodevam njene želje,
ker mene skromno ona slasti ljubi
in čisto pogovarja se v menoj.

Na svetu prva mi je njena slušča.
Prišel si ti, ki na te sem čakala.

Hotelo je sice zapeti slavo,

a bila je boginje sveta ura.

Takaj ljubesen mojo neizmerno
sedaj sumničiš radi nje edine,
ki moja je gospa in narodova.

Milorad.

Pomota to je, moja Ljubislava!
Kako naj ljubosumen bil bi jaz
na vsišeno boginjo neumnjaco,
ko pa bogove naše kri bi dal?

~~Boginje tvoje res da ne posnam,
iskrala si je morda tebe mlado
v namene svoje in bogov najvišjih,
da narodu potrebno pot pokazem.~~
Mogoče pa je vendar, da se motiš,
da ni boginja sama se soglasila -

Ljubislava.

Ne repet sumiš! Reci kar, da hodi
kak bes & menoj se tajno pogovarjat.

Milorad.

Perun me varuj takih slabih misli!
Lahko bi bila Vila iz porovja

in bozjo voljo bi lahko glasila.

Ljubislava.

[Kako bi bila Vila, kaj ti misliš?]
Boginja sama se je prikazala,
krasoto gledale oči so moje
in pravil mi je tajni glas, da kren
božanstvu živemu v obraz.
Od tistih dob jo gledam vsako noč!
In ko mi je previsnja naklonila
ljubezen svojo ter me odlikuje
& karpanjem, ki malo smrtnikov
delešnih ga je v blaženih trenutkih,
kako naj bi en tip le pozabila
na dolg sahvale in na čast boginje?
1. & lahko ironije, potem bolesto - nervozno!
Od tisti čas odplava kakor dim
karpanje junaka v mojo presto
Deviško neoskrnjeno ljubezen,

ko vidi, da hiti k boginji moja duša?

Milorad.

Pod snežnim plavcem starega Triglava
vsevela včasih je cvetlica bajna;
ob milem solncu blagih, toplih dni
usahne včasih hitro mlada rosa.

Kdo ve, kaj dvigne danes naša duša
v višave solnčne, da ponosno poje,
a jutri jo telebne v črno brevo,
kjer ni ne upa, niti solk blažila?
Oj, Ljubislava, reci da me ljubis
in duom je mitev, siva moja vera,
vprašanje vsako vtihne isti hip.

Ljubislava.

~~Nihče se ni prikazal mojim sanjam,
ko Milorad, vseh misli sprembevalec.~~

~~Kako je neraupanje bolelo~~
Saj ves da neraupanje boli,

in potpeti moras, da posabim. —
Povrni se na dom sedaj, moj ljubi,
ker čas se bliza, da boginja pride,
ki hoče, da jo sama tu pričakam.

Milorad.

Odhajam, Ljubislava, s tekim srcem,
a grem, ker sem poslušen tvoji želji.
Ivarozic? ko posveti p stalin solncem,
presene tugo iz deviske duše
in mi bo ropet drug ljubinski pvesti.
1. ~~Slaba, gleda svetloha. — Petje, ki se bolj in
bolj oddaljuje: Dždola, Dždola n.t. D. Le. pavetofj~~

Ostani srečno, moja Ljubislava.

1. ~~Milorad pride. Povrni se bolj in bolj: —~~

Ljubislava stoji nekaj časa pamišljena.
Potem se obrne proti oradju loga in gleda
napet tja, kakor da pričakuje nekaj
od tod. Včasih pliva cvetice in pelišca,
a včasih obstoji in gleda ropet proti oradju.

Tam se prikaze Gottvalde, gledajoč v
občudovanjem ljubislavoj

Ljubislava.

To ni boginja! Kdo prihaja sem,
da skruini sveto mesto v sveti uri?

Gottvalde.

Devica krasna, budi milostiva

Neenane so mi tujcu vaše sege.

~~Privedla ni me pelja, da pokažem
božanstvo vaše, ali da oskrunim
svetišča tistih, ki jih vi častite.~~

Oj deklica, odpusti greh ljubesti,
ki mi papira pot v domovje daljno
in me neblagega pred tebe goni.

Ljubislava.

Ostod, nesrečnik! Besi, da se rešis!

Ke pbirajo bogovi svojo jero
nad tvojo glavo, prešne teme polno,
in grozno masečevanje se buči,
da te unici v ognjem strel nebeskih.
Služabnica boginje blagodejne,
bogov močnih ljubestive sestre,
ki ukazuje: Besi je svetišča,
da beg tvoj potolaki srd vesitni
nesmetnikov, ki pčalis jih predrano.

Gottvalde.

~~p. poklekne. Mesec se prikaze pa se sapel
skrivaj~~

Ne morem, deklica, pa ne sahtevaj,
kar brani sila mi skrivnostna,
drušca me v rešenimi rokami.

Ljubislava.

Bogovi silni, odpustite!

Kapake so rasili grehi
in iz skrovišč uhajajo
ko volkodlaki in duhovi hudi.
Pohiti, sijec! Besi! Besi! Besi!

Gottwalde.

Če se bi penlja svoje črno prelo
odprla, da pogoltne lačna
selo nesrečno brez sočutja,
ne morem se umakniti od tod.
Usmili se me, deklica!

Podoba tvoja me je privabila,
premagala me je lepota tvoja....
/ pripovedujoc /

Besede mojega tovarisa,
za vero Nazarenca vnetega,
razdrasile so tvoje hrabro ljudstvo.

Ljubislava.

In onovic hodis palil nam bogove!

Gottwalde.

Teško mi je osorni govor
drugarja mojega na vse legel.
Pre slab je moj krščanski duh,
dovolj imam pa sebe komaj vere
[učitelj večnega življenja nisem,
pred svoj oltar ne vabim drugoverce.]
At moj tovaris vas je pastogotil
in morala sva gostoljubni prag
brez milega slovesa zapustiti.
Ka nama se je strah podil,
in bičal naju je po plecih.
At meni je ustavljala korake
veseloturna misel na devico,
svetločo kakor divna rosa v rajni,
ki me pregnal je kerubin iz njega.

Ljubislava.

Obmolknij se! Dovolj besed je prešnih.

Gottwalde.

1. Mesec sveti mirom!

Ne reci, da je greh plamtenje v psih!
Ne vem, kako učé bogovi vasi,
a bili bi hudobni in sovrasni,
ljuberen vročo ako bi branili.

Ljubislava.

1. silno pasburjena!

Bogovi! O ljubeni govori!
V svetiscu nasem o ljubeni grešni-

Gottwalde.

Nikdar ljubesen ni pregrešna
če v nasem srcu vir je njen;
saj jo je večni bog tja vsadil.

1. ostane!

Ljubislava.

Bogovi mojih dedov niso tvoji,

po krvi in po segah tuj si meni.

Gottwalde.

1. se ji hoče približati!

Ljubislava.

Ostani tam - nikar se mi ne bližaj!
V pohotnosti je kri ti sakipela; -
ne da bi vprašal ali je prostora
za tebe stranca v mojem srcu,
[~~ne da bi vedel, ali nima kdo pravice~~
~~starejših, boljših se pri meni,~~]

ne da postave naše bi poznal,
se vtihotaplješ kakor tat po noči
v posvečen log, s predrno roko
po tujem blagu segajoč.

[~~Navade take morda kaj veljajo~~
~~pri vas. A zakon naš je drug.~~]
Šktrčni se in pojdi svojo pot.

Glej, mirna sem. Zapustil me je strah.
Le enkrat še besedo ponovim,
a zadnjikrat: Zapusti sveti kraj
~~in nikdar več se ne prikazi tukaj.~~

Gottwald.

Brez upanja naj grem s tvoj
in v prsih živo smrt seboj naj vramem?
Poklici rajši hude vse bogove,
pa naj uničijo vse nesrečno
in s njim življenje mlado, a marno.
A če je duša tvoja dom sočutja,
zapusti sveti kraj in pojdi s manoj
tja, kjer ljubesen mi zaljiva
in kjer je boja jera ne ravne.
Usmili se in bodi mi družica
~~Da ne pograbi s ostrimi me kremplji
preteča blažnost in obup prestrašni.~~

Ljubislava.
Zapusti to svetišče!

Gottwald.

Pojdi s manoj!
Odpeljem v domovino te s rojakom,
duhovnik naju blagoslovi
in moja žena bo del v časti.
če ljubis to deželo pregorečo,
preselim se brez solk in tuge,
poklonim se bogovom tvojim -
ljubesen tvoja mi je nov nebesa.

Ljubislava.

Is tebe govori norost in smelost.
Bogovi, dolga vaša je potrpečljivost!
Klicaj Oskrunjeno nam je svetišče! Na pomoč!
Na roge, maščevalci svete sege!
Kdor živ me človek slisi, čuj moj glas.

Bogove naše krali blazen tujec!

Winimund. /p. pridej/

Kdo v tihí noči mir krali v samoti?
Glej, Gottwald! Sem te je ponesla noča?
V sovražnem kraju strastnih krivovercev
se iščem, v strahu za življenje tvoje,
mistec, da so odvedli te pagani.

Al tu te najdem - samega v dekletem?
Tako slabotno je krščanstvo tvoje?

Gottwald.

Kaj mar mi je krščanstvo in poganstvo
v tej uri, ko mi kri gori in more?
Gubesen mi je vera najsvetejša,
~~pljem device so nebesa svetla~~
~~pregled njen strog pa je pekla ogenj~~

Winimund.

Obsedel te je satan, duh nečisti.

Im si, dekle nesramno, zapeljivo,
ki vabiš kristijana v tihí noči
s skrivnostnimi močmi pekla v samoti,
služabnica in smela dekla vrača -

Gottwald.

Ne krali rje! Naj bog ti štiti dušo,
telesa pa ti nihče ne obrani,
če v dreno jo besedo se pogrdiš!

Winimund. /p. otmeni/

Tako te je očarala poganka?
Porabil si na vero in na dušo,
in kjokoli se moram nauč teboj.

Gottwald.

/p. Svetloba pojema/

Prelivaj v mano solke nevolarne,
če ona ne usliši mojih prošenj;

prepečaj k manoj, vrisčaj glasno, plesi
če milostna je moji nekni želji.
Djevica krasna, glej, klečič preč taboj
vedigujem k tebi jako pa te prosim:
Lusmili se in budi mi nevesta!

Ljubislava.

Dejala sem - dovolj je še besed.
Mudi se še; odidita takoj.
Bogor in mene mine potepšenje.

Gottwalde.

jo gleda k isbuljenimi očmi, počasi
ostaja, v narasčajoči razjarjenosti!

Temni se!

Oh, sram me je. Pred čeno moč klečim
in ona se mi roga pa me goni
prav kakor psa nevoljen gospodar!
Drugecne so pri nas doma navade.

Dostej sem prosil, zdaj ti ukazujem:
Na dom me spremi! Brez ovinkov slušaj,
da ne porabim sile svojih mišic.

Ljubislava.

Temni!

klieč glasno!

Pomoč! Pomoč! Pomočini so satovi
vlomili nam v svetlišče. Na pomoč!

Gottwalde.

Kamran kričis! Ne mudi se! Naprej!
pa grabi Ljubislava, ki se brani na vsa moč!
Pomagaj, Winimund!

Ljubislava.

Pomoč! Pomoč! se borij!

Gottwalde.

Obmolknj čarovnica! Ne kljubuj mi.

Pravota bi me spremljala do groba,
da ne premagam slabega dekleta.

Winimund.

Privedi se - kaj naj počneš s poganko?

Gottwalde.

Prisegel sem si; moja mora biti.

Ljubislava.

P. kriči kar more!

Pomoč! Pomoč! Ugrabiteli me hoče.

Milorad. P. od daleč!

Oj - Ljubislava - glas iz svojih ust -
pa kliče na pomoč? - Hitim, hitim.

P. nastopi, pregleda hitro prava pa se obrne!

Oj, semkaj, semkaj bratje! Brez pamude.

Gottwalde.

P. jo skuša odleti na drugo stran!

Udaj se! Winimund, pomagaj urno!

Winimund.

Premotil te je satan. Tusti jo!

Gottwalde.

P. menoj, moj plicep! Ni ti ne pomaga

Pa če nebo sprejema kapke rosen,

Vik mojih rok te angeljev brdelo

in vragov črna četa ne istrga.

P. mrese!

Milorad.

P. pristopi!

A jaz ti plen istrgam, dremi ropar!

Oj, Ljubislava - kaj se je zgodilo?

P. pahnje Gottwalda s vsa silo, tako da odleti

daleč. Ljubislava se polagoma nevarno.

53

75

pregredi; prikaz se Lubician, Bistromir,
Widimira in drugi, pa nastopijo tako,
da bi bilo Winimundu in Gottululuhi
nemogoče pobegniti!

Lubician.

Kdo mi preganja, preden dan napoci?

Milorad.

priskoci k Gubislavi!

Ubil jo je! Perun, pogledj slodejstvo!

Winimund.

Ničesar ji ni storil. Prica sem.
Ustrašila se je devica menda,
slabost obšla je njene nečne ude,
a bog ji kmalu spet zavest povrne.

Lubician.

Perun vsesilni, dobri ne kasnij!
Starosti moje ona je veselje;

če skozi šamovisca pridnji plamen
bi njena duša v raj se preselila,
za dva mrtica trisna bi veljala.
Kaj naj s življenjem jas pacnem
brec nje?

Milorad.

je potleknil k Gubislavi in ko se je pre-
pical, da je samo smedela, ji je uravnal
lego! Jarni se bolj in bolj, tudi presde se
prikasujejo!

Se diha, potolasi se, starosta!
Nevsmiljene k njo niso sojenice.

Ljudstvo! Tam iz potoka prinesite vode,
ki vedno dobre čistijo jo vile.

Od gloga vej vrenite in xelise
ižbranih na gnamadii kacgite,

in kmalu se osre po jasnih kvedah.

nekaž ljudi odide po vodo. Drugi nalto
glogovih vej ter jih prinosijo na kup, Widimira
pa prinese disecih pdravil!

1. Eden iskreni učenik pa svoje kup. Vidimira
gre pomagat Miloradu!

Bistromir.

Poskibi dobro pa nevesto mlado
in mōro ji preženi v rešnih pres.
A bratje, vi povejte, kaj storiti
v ljudmi, ki so predvno vdrli v log,
in po dekletu našem istegnili
v slodejnim smotrom smelo roki?

1. se v dno prihajajo ljudje!

Lubicar.

~~Danica mila na stekleni gori
se ne blisci in spi se mlado solnce.
In ptice, ki jim Svetovid je dal
poroski duh, se spe po svojih gnezdech;
Kako bogor bi voljo uganili
v tej gluhi noči, ko Morana vlada?~~

Bistromir.

~~Ngibajmo v razumnem v lastni glavi.~~

Bogovi so vsadili vanjo misli
in kar je prav, padenemo golovo,
četudi nas kerjavov let ne vodi.

In noč naj nas ne moti. Taj smotrni
če en Svazžic spi, je brat mi buden;
Dokler je plahni Alatic v temini,
~~nam svede mesec v svojo mlado bujjo.~~

Morane se nam nič ni treba bati:
Glej občina je sbrana skoraj vsa;
Ovire pborovanju ni nobene.

Lubicar.

Perun nam vdihni prave prave misli
in v prsih duše sodijo naj modro.
~~Tovedati ne ^{more} moja hčerka,
kako, čemu sta stranca se vrnila,
kako sta se publicala devici,
in ne, kaj zalega sta ji storila,
Posledica dejanja je ocitna,~~

nagib, dejanje samo nam je skilo,
ker nema so dekleta blede usta,
in njena duša grud je zapustila.
pa leta plaho menda tam po drevju,
ki liha prica bilo je plodjstva.

A kdo pove nam, kaj se je visilo?
Kdo tajne care besov nam razkuje
in temne vrase, v peklu porojene,
in temni smoter, ki slocinstvo snuje
in is hudobnosti rodje kuje?

Kdo pot pokaze, ki k pravici vodi?
Kje je sodnik, ki tu pravico sodi?

Gottwald.

Vse kar se je zgodilo, je nesreca.

Človeka vodi misel plemenita
in dobra želja in ljubesen močna.
A kmet, ko seje, ve da is pšenice
poraste popet le pšenično klasje.

početje ljudsko pa rodi sadove,
ki človek sam jih ne pozna
in um mu jih ne sluti.

Winnmund.

Na slavo njega, ki je vstvaril svet
ki vlada na nebesih id početka,
ki sina svojega postal je ljudstvom,
na križu da odkupi vse človeštvo,
in da sanani večno mu življenje,
je tekla kri nestetih mučenikov
po vseh deselah sive bozje zemlje.
Preganjali so kide in pogani,
Rimljani, Huni, Nemci in Slovenci
oznanjevalce Jesusove vere
in pvestovdane Kristusove pristase;
morili so jih k mečem in na križu,
v kipečem olju, v cirkuših cesarjev.
Moči peklenškega vladanja vse

pa niso mogle omajati skale,
ki cerkev je gospodova na njej
peridana pa večnih vekov veke.

Morili so in molčal je gospod.

Ne pade vabec s strehe, las na glavi
ne skrivi se, če noče kralj sveta.

~~Skrisnostna pota božje so modrosti.~~

~~Za čast božje svete kri je tekla,~~

~~špivili so cerkve se sovragi.~~

A bog nebeski je pomignil s prstom
in volli so maliki padli v prah -

Taginil žen je, Jupiter in Wolan,
poginili so Lari in Penati,

propale so drčave starodavne,

a slava božja se glasi po svetu

in sveti kriš pomaguje nad ^{paganstvom,}
ko solnce, ki prerene noč in mrak.

beščena bodi vedno božja volja.

Ševilo vaše je veliko;

nidva stojiva tukaj sama,
in popuščena, brez moči,
sva sili vaše izročena.

Ubite naju! Lahko je to delo.

Moči ni mnogo treba, ne junaštva
in brez upora greva pada v smrt

in skori smrt v gospodova nebesa.

Kjer prvi je venec slave mučnikom.

~~Prepevajocâ stopiva pod meč,~~

~~potujjocâ s smeljo sveto vero.~~

~~Naj kri iz najinih isteč sil;~~

~~pa sveto cerkev to je živa malta,~~

~~pa polje božje naša kri je seme;~~

~~in nje se dvigne slava lebasta.~~

Ubite naju! Čast v nebesih kralju!

Pogin malikom! Smrt poganski kugi!

med ljudstvom vlada deloma groza,

deloma srrasen nemir!

Bistromir.

Ne sragaj nam! Drugod plašjivec isci!

Ljudstvo.

Ni moči razumeti teh besed. --
Ej, blede se mu. Pamet je izgubil --
Izvinostno je vsekakor in precudno.

Bistromir.

Otroke pač lahko beseda prime;
ustrasi jih, srce jim omehča.
A naša glava misliti zna sama.
Se ves, da pster vsako bog tvoj plača,
~~da vata v raj ti pogodnja smrt odpre~~
~~in da ti lepša veča tam cvete.~~
Si le sebičen, ako silis v smrt.
A kaj nam mar kaj pravi tvoja kelja?
~~Modrost, pravičnost, blagor naroda~~
~~pokažejo nam brez terave pot.~~

Kagovor vsake vrste si je prost,
a sragajci ničesar ne opraviš.
Brez jere, brez strahu izreče sodbo
z bogov pomočjo občina svobodna.

Ljubislava.

z slabim glasom!

Iz svojih krajev vrača se mi duša,
tam čula je besede čudovite
Usmiljeni bodite, dobrosrčni...
Slabost mi se poseva po vseh udih --

Lubicar.

Bogovom boji hvala! Spet živi!

Milorad: zjo podpiraj!

Varuj se se, predraga. Ljube žene,
skrbite zanjo, da se moč ji vzame.
z nekaj čim jo odvede!

Lubican.

Koncati tukaj nam je teba delo.
Bogov lastnina je modrost neskončna,
teško ljudem je soditi pravično,
ker solnce vidi celi sveti svet,
očem sloveskim je obrnje orko.
Sive lasje človeku na raspolju
in dvom ustavlja pamet modrijanu.
če znamenja bogovi ne povajo,
je teška smetnikom pravična odba.
kločin kasnij! - uci nas stari kakon.
pocasti gosta - pravi sveta tega.
Nikoli se se ni poslovil tujec
od naših dvorov brez spominov ljubih,
če tebe naših so goric rodile,
najboljše vino bilo je njegovo;
najslajši med čebelic naših pridnih
je gospodinja ponudila gostu,
plamtel je njemu ogenj na ognjišču,

seboj ponjese je darov najlepših
in spremljali smo radi ga k sosedom,
da varno hodil je po naših krajih.

Bistromir. 1. nestupno!

čemu te misli? Sem ti jas divjak?
Naj pride gost odkoder hoče k nam,
odprta mu je hiša, prosto polje;
če teba, slečem se, da ga odemem
in celi rod postreže mu s veseljem.
A kdo sovražniku najreče gost,
ki stajnimi nameni v gluhki noči
ko ropar se priplasi tihotapsko?
Odpirate li hleve in kragrave,
da more volk isbirati si ovce,
ker vidite v pverinji tujca gosta?

Vidimira.

Premehka ti je duša, staresina.

Se nam bogove pãali tujeverec,
kameniti ne moreta Perun in Vãrboq,
da kri povre in da se peok nam stisne.

Bistromir.

Kdo pravi, da je treba mascevãnja?
[Ni kratke ure spanja mi ne vame
pekoãe brepenenje po osveti.]

Od uca rad odpuscãam grehe vse.
Skrbeti pa nam je pa naša varnost
in tujecov teh svoboda je nevarna.

Milorad.

Drugãe sodim. Tso sem stvar preudaril.
Ko sem pogledal ljubislavo blede
v Morane pokah, me je pabolelo
in srd mi je palil oãi s krujo,
[da bil bi planil listi hip ko ris-
na njega, ki je kriv nesreãe ljute.]

~~A strast je slepa in kar narekuje,
postavlja ãesto ves razum na glavo
in kamenjuje jabolka s kamenjem.]~~

Lelej se mi je ohladila kri
in mirne glave svet je ta:
Pustite, naj povrneta se prosta
kriãana v daljno domacijo.

Bistromir.

(ironsko.)
In dajte jima se darov bogatih.
In tete naj pozdravita doma...
Kaslušila sovrašna sta vohuna,
s kamenjem da bi ljudstvo ju pobilo,
a ti bi jima se narilil teme
in dal deklet jim nasih na ishero.

Milorad.

Svetuje nam modrost: Pustite ju.
Mir narodov je toliko paã veden,

Da prizanese narod sam plocincem.
Iz Solnograda najbrše sta tujca.
Če tja se prava ne povneta,
nam pošlje škof v dešelo svoje čete
in kri po Horotanu se raslije,
da bode vrbsko jezero rudeče.

Buligoj.

~~Usmiljenje gotovo ne škoduje.
Bogovi višnji kažejo nam pot,
ker sami kasnovali bi lahko.
A ni Perun na nebu sbral oblakov,
z gromov kamenjem ni poropotal,
ni pbičal s strelami oblakov črnih!
In Stibog silni vse nevihte strašne
in buje pvišgajoče stramil je.
Bogovi ne paktevajo osvete.~~

Bistolmir.

Bogovi ne pive od masčevanja

in nimajo strahu pred Otitorom.
A vi dvite brez sci v prepod.
[Gotovo ste porabili še vsi
na Tasila, na kralja Hildeberta,
na Garibalda in vojvode karne.]
Pošljite tujca prosta v Solnograd
in masčevali bodo se nad nami.
Nenadoma nam pridejo v dešelo,
seidajo tu krame tujeverške,
posedejo oblastno po gradovih,
pacno od nas jemati desetino,
pogrđijo navade nam in jesib
in v susenstvo izpremene svobodo.

Buligoj.

Razumno je govoril Milorad,
a modre tubi tvoje so besede.

Milorad.

[Le srečo naroda mi misel smuje.]

Dovolj je bilo že krvavih bojev.
Trepčiem, ko na petve se spominjam,
ki čela jih je v vojskah že Morana.
[Ince mi poka, kadar le pomislim,
da ropet konji poleptajo polja
in smut in lakota in vse strahote
posvane se naselijo v domovje.]

Lubicar.

Več kakor vse blago, je vreden mir.
Naj vsaki kamen tam leži, kjer je,
a mi storimo, kar modrost velava
in srca glas najblažji poslušajmo.

Bistromir.

Kdo govori se, da pride huda ura?
Bogor mi dajte noč in mir to večer.
Iz srca izpužite ljudem pohlepnost,
ki sto stastij in hudobij porajje,

in vsi svetci bo cela srna penlja.
Morano vsim vam sedaj s prestola.
Dokler pa človek lakomnosti gine,
[Dokler ni svet človeštva vraga dom,
je blazen, kdor v pakotju mir veliča
in čaka, da sovražnik dom in hlev
zapali in na polju pgrasi klasje.
[Odkar je prvojna kaplja bogu s čela
kanila in se nje rodil se človek,
preteklo več je let, kot nam je znano.
In preden nam poginejo bogovi
in plata gora prusi se na penljo,
pogoltno večnost leta neštevilna.]
Drugacno bo življenje v posnih dnevih
in morda pride mir sedaj med ljudstva.
Od srca ga želim potomkom našim.
Sedaj pa treba braniti svobodo.
Nevihle glasnika sta že med nami;
kjer križ pasveti, bliskne kmalu meč,

~~Kjer pap nastopi, ni več daleč vojske,~~
~~besedo sladko blisa se pujačno~~
in slika raj nebeski s samim platom
in govoriči o ljubezni splošni
Duhovnik tuji, kdaj lokavo skromen,
a kdaj pastosstvo božje si preočetno
pripisujoc, in ključ si lastec,
ki z njimi vrata v večni raj odpira.
A kadar v mreže se nastavljene
vlove nevedne ptičice in ribe,
~~skakač lovec svojo pravo moč!~~
Lorje svobodi krščenega ljudstva!
Ka blagar nove vere se naseli
v deželo nepregleden strancer trop,
ljudje gosposki, desni in ošabni,
~~pohlepni, lakomni in besobirni,~~
a domačin je sušenj posihlob.
Menih je tukaj, blizu je vojak.
Moj svet je tak: pošljite poste hitre

na vse strani, k Tuljebom in Horvalom,
k Suzelcem in Kodorom, pa na Kranjiko,
zbero naj jih župani in vojuodi,
pa naj jim povedo, kaj se godi
in kakšna nam in njim preli nevarnost.
A v Solnograd polasimo vest sledeča:
Kjer smo, tu hočemo živelj prosti;
ne nikajo sosedov nas dežele,
a če sovrasna nas napade sila,
sta tisti hip jetnika naša mrtva.
če pametno pa sosed mir ohrani,
se vneta lahko v domovje skrava,
ko petič Dždola svoj god prasmije.

Butigoj

Tako je prav! Modrejšje nisem slišal.

Argost.

Če Solnograda stem ne parjesimo —

Lubican.

Nejasne danes misli so mi v glavi.
~~Mogoče je, da res s poroki
preprečimo napad in strašno vojsko.~~
Po želji Bistromirovi glasujem.

Milorad.

Naj bude taka. Tendar pa želim,
naj kakega se jima ne stori.
Potrebno morda je za našo varnost,
da slabo jima vsamemo svoboda,
in najmočnejši zakon je potreba.
A veda naj, da nista med divjaki;
kar nam ne puga, njima ni
nevarno.

Bistromir.

Naj pvest ostane Selnograd samo,
jetnika naj ne mislita na beg
pa bude dobro njima in pa nam.

Lubican

Oglasi naj se, kdor drugače misli. -
Soglasni smo. Le sločni ostanimo,
pa nam nobena sila ne naškodi.
Kdaj k počitku odpeljite tujca.

~~✓. Gudsloo odvede Winimunda in Gattwald.~~

✓ Bogovi, milostni nam ostanite.

✓ Prikanesite, če smo se smotili.
Ne dajte, da bi se is temnih slutenj
resnica nam islegla še temnejša...

Lubislava.

~~✓. se povrne, pene jo podpirajo.~~

✓ Verilo se je sdravje moji duši;
podpora in okrepe ni več treba.

Lubican.

✓ Veselje ropet mi srce objema.
✓ Veliko prtev bodem prtoval

bogovom, ki so ohranili sebe,
a moje so podaljšali življenje!

Ljubislava

p. s. nesigurnim glasom:

Kaj oče, ste storili s mladim hujcem?

Lubicar.

Usmiljena je bila občina.

Ne bodi huda, da smo pričanesli
in nismo masčevali tvoje boli...

Ljubislava

A kaj ste ukrenili? Sta ti prosta?

Bistranica

Jetnika sta. Za mi naj jamčita

Ljubislava

Devani hvala! Trepetala sem,
da vas bi srd kaj hudega ukrenil,
da vaše roke urnejše bi bile,
ko tresna pamet in vse čustivo.

Vidimira

Veliko je sočutje tvoje, draga!
Tako veliko, da v nebesa sega
in moj slabotni um ga ne dosega.

Ljubislava

Občutke svoje malokdo razume,
a kdo bi pojnil čustva druge duše?

Lubicar

Rodi se dan - na delo klicé solnce.

Haslar

Trebe Dejanje:

1: Občinsko pčivališče v Trebnju (Trebnja)

V sodju naraven stojče hiše, kolmi.

Kedi posornice velika lipa, pod njo kame,
nita klop. Levo spredaj pripust svet
kamen. Trata. —

Gudstvo stoji in poseda. Na klatu Kivort
in Libičan. Bistromir, Argost, Buligaj,
Milarad stoji skupaj. —

~~Copoldan je, proti večeru!~~

Libičan.

Dolga pot je k nam iz Lohnoграда.

Ali pa je tam tako prijetno,
da se ti ni nič nasaj mudilo.

Kivort.

Dolga pot seveda je lisici,
ki pa njo drve soračni lovci.

A naraj se mi je pač mudilo.
Laj so me vabili, naj ostanem,
pa prijarnost bila mi je čudna,
ker se je premočno mi kasala.

Bistromir.

Le sedaj isberi krajša pola
poročilu; kajti ropet sije
polni mesec nov vasjo po noči.
Tolu je bil sakrat ko si odhajal.
Nepotpešljivo se je Gudstvo,
[da poves ma, kaj v gospodnem mestu
si opravil in kaj škof poroča.]

Kivort.

Nepotpešljivo! Laj ni vile.
Hujša, bratec, moja je nestrepnost.
Suho mi je galo, ker se dolgo
ni ga namočila dobra kaplja.

Dajte vina, in potem me čujte.

1. ~~Dajte mi vina; napije se!~~

To je pravo duši in telesu.

Čujte torej, pa me ne motite.

V Solnogradu vladika je jesen.

Tega mi je prav pes šal, ker jera
mi lepoto kvari, pači lice. 1. Veseloosti!

Huda jera pa pa mine, pravi,
kadar venemo jetnika naša.

Pravi, da pravnamo po krivici.

Pravi, da nam je poslal meniha,

naj nas reši smot in krive vere
in odpre nebeško nam kraljestvo.

Pravi da nas ljubi kakor oče,

mi pa smo otroci nehovalni,

ki preganjamo osrečevalce.

Da, še več. Barbari smo hudobni,

Obri, Sluni, roparski divjaki,

ki septajo najsvetejšo sege.

Ljudstvo.

To je pravo.

Život.

Mirno, bratje, mirno!

Vladika je blag in mil, pa pravi,
da nam odpusti pregreho teško,
ako brez pavlacenja meniha
in tovarisa mu ispustimo.

Milorad; Ljudstvo.

Kaj smo blasni? Ali se mu mesa?

Život.

Vladika je jesen, ljubi bratje!

Nad menikom nimamo pravice;
pravi, da te on lahko mu sodi—

Argost.

To bi bila panostljiva sodba!

Život.

Mi pa da smo slepi, ker ne vemo,
da so nam Dobrotniki Duhovni;
ki jih sam pošilja v naše kraje.
Skratka: Blagi mož sahteva strogo,
da takoj skesano izpustimo
po krivici vjela misjonarja,
ter ju spremimo do Solnograda.
Taj je naj izvolimo poslanstvo,
ki se vladiki pokloni udano,
odpuščanja prosi, pa obljubi,
da posled sprejema Korolan
pudostno duhovnike kresčanske
in povsod pomaga jim in streže.

Milorad Lindstov.

Ne! Nikoli! Nismo sušnji tujcev!

Lindstov Prosti smo. Gospodov ne poznamo,

Bistromir.

Drugega pa prav nič ni sahteval:

Život.

Res, ničesar več. Šprva vsaj.
Minogred samo je vpletal v govor,
kakšna vojvode je Otilona
vse premagujoča moč in sila.
Tudi je govoril nekaj o cesarju
in o slavnih smagah naš bresverci.
Jas pa sem se mu lepo sahteval,
obljubivši, da si vse zapomnim
in povem pojakom vse natanko.
Končno sem postovil se prijasnno...
Ali ko je Solnograd za mano gledal,
si je dobi vladika domislil,
da sem menda vendar nekaj veden.
in skesal se je, da me je pustil.
Ka manoj postal ljudi je svoje,

naj me dohité, in v dvor ponosni
da se vrnem, naj povabijo me vjuidno.

Argost.

Kaj pa to? čemu prujaca taka?

Yivork.

Lep je vladika, pa moder tudi.
Ali niti moja glava ni pustila
pameti doma in nos mi je raduhal
nekaj, kar ni nič lepo disalo.

Bistromir.

Plemeniti so tam v Solnogradu!
Modri in pa tudi plemeniti!

Yivork.

Vladika je mislil: če imajo

Korotanci moja guba salca
bi pač dobro bilo, da bi tukaj
porok njihov nam ostal v pesteh.
Slišal sem ko so se hrabri lovci,
ne vidéci me, v skrovišču mojem,
pogovarjali vesele volje:

"Niti kože jima," so dejali,
ne opraska divja vendska tolpa
če imamo sami v rokah plička,
ki lahko padnemo mu vrat."
Bilo je prav smešno. Ali vendar
nisem se kar nič smejal, verujte.
Ljuba mi je le na vratu glava,
kakor v milih vladikovih rokah.

Argost.

Haha! Res je smešno! Pretresljivo!
Kar človeka sčegeta po udih.

Lubičan.

Nendar - čas ni, da bi se smejala.

Stroga resnost plava v težkem praku.

Krasejo se znamenja nevarna.

~~Briska skrb mi pôleje v bolnem srcu,~~

~~huda môra lega mi na prsa;~~

bličajo se slutnje moji duši,

slutnje čalo. ti in črne tuge,

slutnje smrti in krvi prelite,

slutnje ran skeletih in pobojev,

vročih bitih in sovražne plobe;

od nikoder pa se ne publicira

nada močna, da svoboda smaga.

Buligoj.

Kaj? Junak naš stari - mladostnik
gloda v tvojim nekdanj hrabrem srcu.

Argost.

~~p. polglavni~~

Čalostna je duša Lubičana,
ker od snoci še ni videl hčerke,
ki mu je tolažba v starih dnevih.

Če dekle je, prano ni nikomur,

~~Kadar pa padene bolno srcu
ena nam nesreča, smo prestabi,
da bi slutenj drugih se branili.~~

Lubičan.

Moja hčerka! - Greša je krivična
in kdor jo ka, njemu se ne smejte,
ker lahko pivro olke iz kamna.
Ni slabotnej, kogar grom pobije.

Milovad. /: sikoj

Bol njegove duše je velika,
toži se ji po samoti siki;
glasni sum je strup odprtih ranam.

Glasovi Argost

Splošovanja sihega so vredne
kolecine srca preoloboke.

Svoje misli vsak naj nosi v glavi,
tujca pa nesreča bodi sveta.

1. Ljudstvo se raside. Lubican in Mitorad
ostanetaj

Lubican.

Be so se bogovi razordili
nad plemenom, ki so ga ljubili;
ni ljudem umjocim vec pomoci
in edina smut je olajšava

Mitorad.

Be so nam bogovi nalozili
nenavadno breme na slabotne rame,
je njih volja, da ga nosimo do cilja,
~~ker neomisljnikov namena ne poznamo~~

Vsekale v srce so tvoje bitko pravo
sojenice; se bitkejšo v moje,
ki je izgubilo up življenja.

Ljubislave duša se mi je zaprla,
[moja pesem ne rasveseseljuje

nje, ki hrepenela je po mneni;]

pogled njen upira se v daljave
kakor v sanje, ki jih prede selja,
mene pa neblagega ne vidi.

Kaj sem storil? Kaj se je zgodilo?

Lubican.

Vsa nesreča se je porodila
isto noč, ko sovili smo tujca.

Kakor da je njena dobra duša
kdovikje med nebom in zemljo ostala,
v njena prsi pa se druga naselila.

Mitorad.

Kadar se prikasi mlado solnce |||

vem, da mora greti in sijati;
če posejem rrije v Tesne času,
vem, da vsklije in da bo rodilo.
Scinkovec p'goli vsak dan enako;
slavec poje vedno kakor slavec —
a od mladih nog poznam človeka,
pa ga vendar ne poznam resnično,
nikdar ne razumem ženske duše.
Kaj pa naj počnem brez Ljubislave?

Lubicar.

Strah me je bodočnosti nesnane,
ker prihajajo prekmne slutnje,
ki v besede vendar se ne upa
vedno smeli jesit jih odeti.

Ljubislava

1. pride neopasena!

Oče moj, ponižno te poklavljam.

Lubicar.

Ti si, Ljubislava? Kje si bila?
Trah na tvojem obutalu prica,
da si prehodila dolga pota,
v tem ko smo doma tepeli muke,
nevedoci, kaj te je odgnalo.

Ljubislava.

Mili oče, odpustčanja prosim,
da sem nehoti te razvalila,
slušajoča iz višav povelje.

Lubicar.

Kje si bila? Kaj se je zgodilo,
da po noči, sama, brez slovesa
se napotis' za nesnanim ciljem?

Ljubislav.

Bil je vedno prnan v višavah jarnih,

mi pa tajnih rok smo le orodje.

Lubicar.

Uprašal sem, a ti se mi umikaš?
Kaj mi skrivaš v gubah svoje duše?

Ljubislava.

Ako strogi zakon ukazuje,
naj radene kazen me praviča.
Ča usmiljenje, ki mene vodi,
tujega usmiljenja ne trjam.

Lubicar.

Čuden tvoj je govor, razoneten.
Če srca skrbi mi ne presene.
Jasno hočem slišati besedo,
jasno hočem videti nevarnost.

Milorad.

Strog ne bodi, starišina modri,
ker beseda blaga prej doseže
vrata duše in rasuma dvoje,
kakor strogost, ki odbija voljo.

Ljubislava.

Božji strah prebiva v mojem srcu,
pred ljudmi pa ne poznam bojazni.
Vse kar sem storila, je pravično,
moje delo se ne skriva plašno,
ker se ne boji nebeske sodbe.
Kaj povem se sama, kar že veste?

!!!
Lubicar.

Vse nam je postalo s gosto temo -
si s oči nam slepih vreni mreno.

Ljubislava.

Pravite, nicešar da ne veste?
Da sta tujca zapustila selo,
niso videli oči pastjive?

Lubician.

Kaj si rekla?!

Milorad.

To je nemogoče!

Ljubislava.

Bisto sem povedala resnico.
Sama pot sem jima pokazala,
celo noč sem varno ju vodila,
z mano parjo pa sem se venila.

Lubician.

Kaj, nesrečna hčerka, si storila?!

Milorad.

Vse razumem. Mene več ne ljubis;
mladi stranec premagal je našo mamjo,
njemu si ljubesen naklonila,
podi njega mene si ravogla.

Ljubislava.

Slabo sodis, krivo me obsojas?
Brez ljubesti bilo je dejanje,
ki ga je usmiljenje splodilo,
kmagujoč našo savaštvo in slepim.
Prebogata je človeška duša,
da bi z eno mero vse premeril,
kar iz njenih virov se pastije.

Lubician.

Modrovanje potov sto odpira,
ali ^{le} po enem prides^o k cilju,

Kaj te je vodilo se ne uprasa,
varno je samo, kaj si storila.
Moja hči si. Ali razčalila nisi
starega očeta sive glave;
prelomila občine si zakon,
narod svoj pahnila si v nevarnost.
Občini - ne meri, odgovarjaj.

Ljubislava.

Lama grem, da sklicem pborovanje.
Bres odlašanja naj ljudstvo sodi.
Kar dosodi, sprejme Ljubislava
bres togote, bres prerokovanja. / idic /

Lubician.

To na staro glavo zidnji je udarec.
Jasno je, da so bogovi zapustili
narod. Mak se pada, noč se približuje.
Bres svetlobe meseca in veselj se bliža
in bres sladke slutnje jutranjega solna.

Oj Morana! Pidi in ogni s plavcem
večne smrti darca, da ne vidi dneva,
ko v togoti opravičeni pobije
narod mojega edinega obroka.

Milorad.

Kakšna groza se v srcu ti kradu!
Kdo ti staresine kri tako pogrdil,
staresino kdo tako bi razčalostil,
ko pomote ni rodila hudobija?

Lubician.

Greh je greh in kdor greši je grešnik.
~~Kalovati sme neč bitkim koncem
svoje hiere oče, ki jo ljubi;
vsem enako strog pa mora biti
staresina, vsem enako narod.~~
~~Kakor mak ki dihajo ga pluca,
je pravica, - kakor tam v potoku voda~~

Ako je različna le sa tenko dlako,
je o krivico še ispremenjena.

Trideset pravic ne more biti.

1. Gudstvo se pame zbira!

Vidimira.

Bajka je, kar ljudstvo govori.

Milorad, ti veš, da je le bajka.

Ne veruj jim; saj je nemogoče.

Uni ješip nima umne glave,
a hitreje teče kakor pamet.

Bubigoj.

Kaj je res? Novice slisim čudne.

Praskam se, ker xdi se mi, da sanjam.

Bojata.

Konec bo sveta. Če jutri vidim,

Da ima pogore moja macka,

ali da na hruski raste buča,
pa se res ne bodem nič čudila.

Bistromir.

Slab se čas isbrali si za sale.

Vsaka blažnost je dopustna v svojem času,

ali resna stvar zahteva resne misli,

ker is njih samo izvira resno delo.

Bojata.

Glej! Nečolna sala - pa se godrnjanje.

Bistromir.

~~Kadar se p bogovi pogovarjaš,~~

~~kadar sodiš in pravico iščeš,~~

~~kadar se na boj terab pripravljaš,~~

~~misli tacno, gledaj bistro in govori malo.~~

Šaresina, dosti nas je sbranih.

Lubician.

~~Besi me duse pa vrat in me duse.~~

~~Mele karé lezejo po mojem hrbtu,
ude mi slabost obhaja silna...~~

strašno me kasnujejo bogovi;
govorim naj; lastno kri naj tosin -

Ljubislava.

Le pustite, oče. Sama se oblosim.

Moj pogum stoji ko hrast tam v gozdu,
čista mi je vest in če je treba,

pojdem mirno v smrt pa svoje delo,

~~ki so mi ga nalozile tajne sile,
nedosečne, ravnanje nam usodo,
vladajoče nad življenjem in nad smrtjo.~~

Kar se je zgodilo, moralo je biti;

kar se boče se zgodilo, mora priti.

Biskomir.

To je dober nauk za lenuhe.

Leži v travo, v solnce glej do meaka,
pa si trebuh grej; dokler je leto...

če je volja tajnih sil usode,
bode žito samo urodilo,

vse se boče prav tako zgodilo,
kakou da se mučis' v polu lica. -

Ali tukaj nisimo radi modrovanja.

Slisati je treba kaj se je zgodilo,

ne ker poudovernost vpraša, kaj je krivo,

da se je tako zgodilo, ne drugače,

temveč ker je nosen vsak dogodek,

ker dejanje vsako spet splodi dejanja,

včasih dobra in koristna, včasih slaba.

A nevarnosti se gleda ravno v lice

in če dvigne meč, se odgovarja z mečem.

Lubician.

Todite pravično, bresobirno.

Tukaj ni očeta in ne hčere,

semvec naroda korist vseplošna
odločuje in enaki zakoni.

Kdo je kriv, naj kazen ga pavdne,
ki ne pmeri pa ime in rod se krivca.

Ljubislava.

Milosti ne prosim in ne maram.

Nepotrebno je, rotiti ljudstvo,
ki jeve od mene vso krivico.

bujte me! Jetrnika vasa sem resila,
pokasala pot sem jima k domu
in spremila sem ju v varne kraje.
To je vse. Le sodite zdaj strogo.

Bubigaj.

Leke zapeljano! Kje je tvoja pamet?

Život.

Vladika! Sedaj se meji preserno!

Imejte v Lohogradu se inostimiu!
Nasa hci vam daje, kar zelite,
[Nasa hci prodaja vam svobodo nasa]

Ljubislava.

To je laž! Gredena laž in grda.

Prosto ti je, soditi dejanje
in obsoditi osebo mojo;

A surov klevetnik je, kida pravi,
da me je kavedla kakšna cena.]

Argost.

[~~Al~~] neumevno je, kar si storila.

Ugovarjaj se! Povej, pojasni:

Kaj ne vidiš, da smo vsi v poudregi,
da nas muči ta uganka strašna?

Bistromir.

Brespomembna, smešna pavdovnost!

Študournik dere s divjo silo,
po pečinah bobnajoč, gomec, tulec,
v pesek pmetje skalo, drevoje lomil,
kar padene, pokonca, uniči —
in še prve kapljice škrope v dolino,
že dosega volli prom domovje naše,
še en hip in besno morje se zapeni
po dolini tihi in pogoltni vse....
Klepetava radovednost pa uprašuje:
Kje tečiva nenavadna reka?
Pa kakaj pač teče ravno tukaj? —
Ka uprašanjem se vrsti uprašanje...
Študournik pribrauni v dolino,
pa pogoltni vas in radovednost.

Argost.

Ljubi prvi je pogoj pravičnost,
a nevednost duri vse odpre krivici.
[Podnega umoril si mi brata,

v krvi mrtvo truplo tam se valja,
vidim ga in vem, kdo je morilec.
Naj li dvignem pest, da te ubijem,
ne vedoč, da se je sam napavdel,
si pa lastno branil si življenje?]

Bistrami.

Šodite! Obsodite krvavo!
Tujca se ne vneti v jetništvo.
Čas je drag in Solnograd^{bo} turen;
nujno je, nevarnost razjesiti;
sodba je igrača v takem času.

Lubičan.

Poslušajte prošnjo starca, bratje!
S snegom so posuli glavo mu bogovi,
nepoštenja niso naložili nanjo.
Ne objemajo roke Morane
kudno mi telo, počitka željno.

Naj samota mi ne spremi duše
tja čez mavice čarovni most.

Argost.

Dušo skesa nam usoda tvoja.
Kdo bi ted' ostal ob taki boli?

Lubician.

Trdi, trdi! Ostanite trdi,
ako je pravičnost sama trda.
Klovek se nesreče ne ubrani,
nosi jo, če hočejo bogovi;
le ponižanje ubije dušo.
Kroga bodi sodba; ali sodba bodi,
da ne peče narod v posnih letih;
Prinesli so očetje naši
hudi grešnici na ljubo starcu,
Duge pa so trdo kasnovali.

Bistromir.

Daleč so podoo bodočih dnevi
in njih mnenje ne pomaga jutri
rešiti svobodo ogroženo.

Yivot.

Vendar slušajmo najprvo starca,
ki razlusi naše spoštovanje.
Red sveta je zakon najsvetejši,
izvisimo sorej vse po vesti.

Argost.

Kisali smo tožbo neprikrito.
Naj zdaj Ljubislava rasodene
tajni povod svojemu ravnanju.

Butigoj.

Rasodene! To pogoj je prvi.
Kajti bresprimeren bil bi sločje,

ako ne bi mogla razložiti,
da ga je storila v smoti; v temi,
zapeljana, brez krivice lastne.
Zdajalcu prisaneži ni mogoče,
smrt samo je panj pravična koren.

Život.

Gula si. Govori, ljubislava!

Ljubislava.

Ne da pesim smeti svojo mladost,
neokrunjeno in neučilo,
a da pot odprem pesnici svetli,
[~~draži od usitkov in krljenja,~~]
naj povem, kako je seme padlo
v mojo dušo in kako je vsklilo...
Spomin pošljite v čas, ko naša tujca
nevabljena prišla sta v svetli log.
Prešnil mi je strah telo slabotno,

čutila dih skrivnosti sem precudnih,
zavalovalo v duši je magično,
da počiti hotelo je srce,
sluteče veličanstvo neizmerno,
trepetajote vendar v silnem strahu,
da izgubi, kar sveto mi je bilo.
[In nezavest sprejela mi je blaga
v naročje moje krdno, medle duša.
Ho danes ste se sbrali isto noč
rasburjeni in masčevanja željni.]
[A moja duša je odplavala
v daljavo, kjer blišče skrivnosti svete,
razlila se je luč stoterih solnc
v stoterih krasnih barvah vseokrog;
na harfah plate strune so donele,
iz grl nevidnih peli so glasovi
ubrano, da ~~sta~~ se je topila duša:
Ljubite se! Usmiljeni bodite!

Bistromir.

Sanje so bogovi si poslali,
da v bolesti našta bi tolašte.

Ljubislava.

Ko sápicá večerna sanje pridejo,
isginejo, da duša se povrne
v počasni dom v človeka smutnih
skrivnostna pesem pa od tiste ure ^{psih.}
me spremlja noč in dan po polih vekh.
Ljubite se! Ljubite vse ljudi!

~~Ljubestvo moč je riva, vir sovjenja,
krepčilo duše in tolaška slabih.
Ljubite se! Ljubite vse ljudi!~~

Živork.

Leu laskajo besede sladke,
zapeljive so, a vendar prazne.
Ljubi vse ljudi! - Kdo ljubi tebe?

Kdor sovrašno se mi približuje,
naj ljubesni moje ne iskusa!
Dragoceno čustvo je ljubesen,
malo tega jih blaga je vrednih.

Bistromir.

Nauk je ismistita lisica,
slabo pa prikrita je prijačnost.
Svojo glavo dam, če ne uganem,
kje je vir modrosti ljubesnive.
Keci: Ni ti to kristjanov zakon?

Ljubislava.

Naj križu božji sin je kri prelil,
da vne ljudstvu dedščino ljubesni.

Bistromir.

Kaj? - Tako da te učila sijca?
Ali sa ljubesen nam je snana;

kri jo je nastikala po zemlji,
kamor koli križ so zasadili.

Ljubislava.

Ljubite se! Dejal je bošji sin
in s svojo smetjo dal je svetu vtisk.
Njegov je nauk, a ljudje so slabi.
Učitelj, ne učencem naj nas vodi.

Milorad.

Ljubislava! Vero si isdala!
Jasno je: Bogove potajujes,
suzji veri si srce odprla,
Ljubislava, ti, bogov ljubinka!

Ljubislava.

Ko mine noč in solnce pablisci,
stemne se presede; ali ti je žal?
Resnice jutro se je porodilo —

naj plašna iščem temo starih smot.

Milorad.

Imoto imenuješ staro vero,
Ljubislava, ti, ki si boginji
sama gledala v obličje sveto.

Ljubislava.

Oj, gledala sem ji v obličje sveto,
poznala nisem vsvisene prikasni-
zdaj vem: Marija se mi je smehljala,
presveta mati se mi je obiskala.
~~Tjen glas mi je neslišno šepetal:~~
~~Ljubite se! Usmiljeni bodite!~~
~~Sovrasnikom vse grehe odpustite!~~
~~Y nebesih milost vam poplaja bog.~~

Bojata.

Čarovništvo sujev se nam kaže

njih, roki so jo papeljali.

Bistromir.

Budno je. A marsikaj na svetu
čudno je in glavi neumevno.

~~Kar vedno rabi očem se mojim,
Druzi čisto imenije modro.~~

Nihče vseh upank nam ne prisreši -
ali sodba tu je nemogoča.

Vidimira.

Je je prubirala Ljubislavi, na pol tihoj
Lubesen rada vid spreminja.

Marijo gledaš s drugimi očmi,
ko nekaj prla si boginje lice.

Lubesen druga v srcu ti gori,
kjer Milorad je bil, sedaj je tujec.

Ljubislava.

Je se rgane; nesigurno s/

Ljubite vse ljudi! uci nas bog
in mati bošja je tako dejala;
ponisna duša slusa sveti zakon.

Milorad.

Ljubislava! Kaj te je prevzelo?
Ali more vsak spomin umreti?
Glej, na nočnem nebu vskaja mesec,
ki je slisal vdike in objube
in v spomin se vračajo večeri,
ki spočeli najino so srečo.

Brj - odmev besed pinasa veter
in Lubesen šeloti po zraku.
Ali stisil? Ali se spominjaš?

Ljubislava.

Veter veje in glasove nosi
iz daljave, ljudstvo nedorešne,
moja duša pa rasume jeko:

Vse ljudi ljubite na tem svetu
in boga častite na nebesih,
da vas sprejme v večni raj po smrti.

Milorad.

Trgubljeno! Poteptano! Mrtuo!
Kaj velja posej mi se pivljenje?

Bistromir.

Slisali smo dosti. Čas hiti.
Umota je nesreča, ne sločinstvo,
sodba tu pristaja le bogovom.
~~Ali varnost naroda zahteva,~~
~~da pripravim vse takoj za boj.~~
Talca sta svobodna in na poti
v Solnograd, kjer skriva škof v sobni.
Kriškol boče, kadar jih ugleda,
maščevanja opojene kurne
pridruže v deželo ko nevihta —

Mar naj čakamo doma pohlevno,
da nas pokončajo kakor rajce?

Život.

Vojška je sedaj neizogibna.
Bistromir, ti bodi glavni vodja.

Argost.

Bodi vodja v boju za svobodo.

Bistromir.

Ako narod složno me izvoli,
sprejmem vodstvo, kajti čas je resen.
Milorad pa bodi mi namestnik.

Milorad.

 Ne, prijatelj! S tako rano v srcu
človek slabo misli, slabo vodi,
na bojišču išče smrt, ne smago.

z vami prem, saj treba je vojsčakov,
drugi vodja pa vam bodi živort

Bistromir

Čorej živort! Se nočaj raspodli
zanedjive poste na vse kraje,
da sbera nemudoma se čete
zdrušijo naj vse se v ~~kaprohadu,~~
v Dolnici, v Pregradu in na Kuki.
Preden nas sovrasnik preseneti,
pohitis' tja v bistriško dolino
s Korotanci in pograbis' urno
kristijane tam kjer jih pasacis'.
Jaz pa proti severu udarim.
Dašbog silni naj nas vodi k smagi!

Ljubislava.

Lesti bog, usmili se nad njimi!

Ž. Bistromir

z boj pa staro vero in svobado!

Trastar.

1. Mavica in rimska cesta (Milchstrasse) = pot,
po katerih gredo duše v prebivališče mrtvih.
2. Bistriška dolina = Tustertal

Černo Dejanje.

Ravnina v bistriški dolini. V osredju
reka (Trava) pogled na planine. Na desni
strani grič, na levi sotori.

(Iz šabara se slisi petje - solo in sbor.)

Moja mila ljubica,
kaj mi pravi grlica?

Grlica dejala je:

Ljubi, ne pozabi me!

Sladka je ljubezen tvoja!

šidna je pvestoba moja.

Pojdi v vojsko, pojdi v boj,

vini se mi, ljubi moj!

Moja mila sestrica,
kaj te golobica?

Golobica rekla je:

Moja ljubav spremlja te.

Ona bo te čuvala,

kadar bo te smrt sijala;

ko pa bo bož končan

vine se mi solnčni dan!

Augost. Zivork.

Augost.

Junakov malo pač obseva solnce,
ki Bistromiru bili bi enaki.

Zivork.

Usveli se, da ni pa blisu, bratec;
saj veš, da hvale Bistromir ne mana.

Augost.

Kar res, je res. Pomagal ne bi Dašbeg.

če ne bi vodil Bistromir nam vojske.
Lept se nam je sreča poklonila!
Imam vojvodo, da vodi narod,
da sčiti svete šege in svobodo.
Osvabni Hotimur, mar ni Slovenec?
O glej! Sedal je narod in bogove
in kriš časti, tujine podli hlapec
in tujeverce kličē sam v deželo.

Prizor.

Sedaj iz svojega gradu je šel
na Otilonov dvor - junak ponosni!

Volalo (pristopi)

Kako iz Borutove bi kvi
drugacien bil? Saj tak je bil se Karast,
Borutor pajni nestorenski sin.

Vsa sreča res za nas je Bistromir,
bes njega bi se slabo nam godilo.

Drugacē v miru je, drugacē v vojni.
Tu treba em volje je mogočne,
sicer nam hrabrost vsa nič ne pakeše!

Prizor.

Sedaj smo vendar srečno boj paveli.

Arpost.

Da, obotavljanje je pol porasa;
če boj neizogiben je postal,
udari hitro kakor iz vedrine
in pomaga se ti pada neomehlja.

Volalo.

Lovrasnik je se Indijo zapustil,
tako sem slisal. To je naše delo.

Prizor.

Da, v teh dolinah mi je Bistromir

povehja čast jeročil in dolžnost,
a sam na severno je stran udaril.
Gotovo pride kmalu glas od njega.

Polato.

Želim si tega, kajti dobra vest
je v vojni kakor solnce topli zar;
pogum je večji, kadar se smaguje.
Zdravostujte mi! Pregledat pričaj grem strazé
pride!

Argost.

Na dom sem mislil davi in na pnanec
Gotovo čakajo doma težko,
kaj prineso jim poročila bojna.
A nas preganja misel na domovje.
Ni cene, ki je nebi drage volje
s hvalešnostjo dal postlu za novico.

Trivort.

Tr Trbnje bil je domes pnanec tukaj.

Tu starem vse je. Mladih mož jim manjka
za kosinjo in pa šeter, pa za lov.
Seveda. Kdo naj dela in lovi,
ko treba tukaj vseh je rok in glav?
Prišeljal pa je krome vsako vestne.
Nabrala Ljubislava je po dvorih
mesa in kruha, pa se sto reči,
usodo teško da olajša celam.

Argost.

Da, Ljubislava! Kaj pa vendar dela?
In pa kako godi se Lubicarju?

Trivort.

Ubozi starec trubil se je dolgo,
da k pameti privede svojo hčerko.
A bilo je zaman. Na vse besede
mu odgovarja s milim tožnim glasom:
„Ljubesen vic je večje vse na svetu,

sovraštvo pa je smrt in pogubljenje!

Argost.

In nič ne misli več na Milorada?

Zivork.

Poglej v srce človeku ako moreš!

Poklicali so preca tam iz Kike,
da čare bi pregnal, da bi jo rešil.

A nilo se mu je samo smehljala,
čes: Bozja milost čar je najmočnejši,

slisi se raj!

Argost.

Odkod ta glas? Od Bistromira posel?

Zivork.

Njegovo pomenje je to. Posnam ga! -

Argost.

Da sam prihaja? Misliš da je res?

Zivork.

Spokasé na demu!

Poglej, poglej! Da, sam je, Bistromir!

Bistromir nastopi s spremstvuom!

Bistromir. Spredaj!

Ha konja skrbi. Dobra je zival.

Toginil drug bi konj na taki poti.

Spredaj sledi!

Pozdrav vam, bratje! Klicite mi vodje.

Argost sledi!

Kako je sukaj? Menda dosti dela?

Zivork.

Kacetek je se dober in vesel.

Spopadli smo s sovragom se pri Fresni,

krvava bila bitka je a kratka

in prve pvrage veselé se čete.

Argost.

~~Ki se vime s Tolatom in s drugimi podjarni?~~
Podvarljamo te, Bistromir, med nami.
Rasnesel se je glas na vse strani,
da strah sovrasnikom presinja ude,
ter da trepet med njimi je in groza,
če le ime se tvoje imenuje.

Bistromir.

Lepo je v miru, ako vse te ljubi,
pa hvale dobri, blagi tvoj značaj;
na vojni pa kreposti tvoje mera
je svet sovrasnikov. čim več tem bolje.

~~Ljubeni se ne išče na bojišču.~~

Kalo smo poč' stavili, kar smo mogli,
da vsa naklonjenost sovragov mine,
lahko je bilo iz početka.

~~Krščani so samo beseli,~~

na njimi pa smo mi biteli,

~~le sramota je bil kak' okršaj.~~

~~Četern] prelesli. Ture smo nerodne.~~

Na drugi strani siri se ravnina
in ^{tam} se nam sovrasnik je ustavil.
Priakoval nas je utrujena,
in meril je, da nas se smeh posoblje.

A smotil se je. Vnela se je bitka;

~~utrujenost minila je takoj,~~

~~ko prve so pusice pobrenčale,~~

in ples vesel počel je po planjavi
ob godbi mečov, ščiter in pa kopij,
da poudost bila gledati je kolo.

Argost.

Da, v boju človek vsaj lahko zapleso.
Koma smejala bi se mi dekleta,
če vstopil v kolo bi s mladenkami.

Bistromir.

Ševilnejši so bili poč' krščani,

močnejši ne. Izprva so se hrabro
postavljali v okom napadom našim.

Pozneje pa so se počasi le
umikali počele prve čete,

a druge so prav kmalu jim sledile.

Seveda naša moč tedaj pritiska,

~~ko strela pokade se naše trupe
v sovražnika, nevsmiljeno mlatec,~~

~~polijajoč kakor besne,~~

gonica pred seboj kristjane,

ki končno v stepem, divjem strahu
obrnejo se in pbeše...

Život

To gledam raj, tedaj srce se smeje.

Bistromir.

Taj veste dobro, kaj je boj;
družac bi zaman razkladal,

Kako je sila tresčilo ob silo,
kako se je razlegal krič in višč,

~~[kako je to urnelo vse v ušesih,~~

a vendar so ušesa ^{bila} gluha,

~~[kako so rane so odpirale~~

in kri iz njih je tekla v rdečih, umakih,

in barvala je travo tam po tratah

~~in v blatu so se luže stirale,~~

• kako oči so gledale grozoto,

in vendar - slepe bile so oči.

Ljudje, dejal bi, nimajo srca

in klanije jim je pač vskodanje delo,

a jutri, če uresni domna ilovka,

racindis se, odkod je v blago dušo

pršla pverinjska krvoločna divjost.

Vseeno; Dašbog nam je bil prijazen

~~[maklonil nam je pmoage polno mero~~

~~in prva bitka bila je končana.]~~

Vivort.

Kaceteč torej dober je povod.

Bistromir.

Edaj smo sladko spali celo noč.
A ~~Drugo jutro smo iskali sled~~
pa smo napotili se pa ~~vragom,~~
vesel je bil pohod. Ni duha niti sluha
ni bilo po biskanskih hrabih četah.
A vendar ni jih mogla vzeti stana...
In res: ~~he drugi tretji dan~~ ^{uzremo} ^{iden}
osabno s hriba proč v dolino liho. ^{grad,}
Maksimiljanovo je selo ³ bilo to.
Duhovniki krščanski tam rive,
~~odtod~~ ^{odtod} ~~pohajajo na vse strani,~~
~~odtod~~ ^{odtod} ~~ranasajo v dežele naše~~
svoj novi nauk in pa tuje sege.
~~To ravno gnesdo poparskih je pličer,~~
~~ki nam preče na vero in svobodo.~~

Argost.

Poznam to gnesdo. Pisal sem o njem.

Bistromir.

In tam se je ulčna truma skrila.
Kasvetele so se oči vojščakom
in svignila je kakor bliseč misel
in ena volja hipno je vskipela:
Zatreli. leglo dušmanov prostosti!

Vivort.

Lido mislil bi drugace v takem hipno.

Bistromir.

Ni bilo treba nič povolja,
~~ukasovala~~ ~~strast je sama,~~
~~skrivnostna moč je vse krepčala,~~
in boj naš vse vidil
k prošjem in prjaciim umom

poln divjega hotenja se je vnel.
Naskoku je sledil naskok neotrujen
po dnevu in po noči brez počitka.

Tridorje kljubovalo je
kamenju in požaru
dolgih, dolgih osem dni.

Napostel vendar stena se odpre
in grad je izgubljen.

Ker v tistem hipu vsujejo se turbine
& viharo silo kakor ~~je~~ morje
v sodrasni dom nevednostnih bratcev
in kar je moder mojster umno ~~opredel~~
rasdenejo in rasvale v drobtine.

Maksimiljanovo je selo nekdyj bilo,
a ni ga več. ⁴

Trivort

Na veke slava našim hrabrim bratom!

Ljubsko.

Oj Dabog, hvaležen bodi is srca!
junakom slava pa to hrabo delo!
Slava, slava, slava!

Argost.

✱ A si pripoveduješ o prokrasni smagi,
ko da je bila le igrača lahka
in sola, da presene dolgočasje -

Volato.

a sam^{da} si le gledal celo stvar;
a bil si vendar prvi med junaki.

Bistromir.

Bogovi večni dali so ljudem
moči različne v misicah in glavah;
[izbral si nihče ni postave, las,
pcc, srca in ne darov duha.]

Lisica je lisica, volk pa volk.

Vsakdo ima le to, kar je sprejel.

[Tonašati se s hrabrostjo ne more,
če visnji so ga ustvarili junaka,
ker v boj ga sene nagon še od rojstva
in vedno spremljajo ga sojenice.
Porabiti pa moramo moči,
prav kakor da smo sami gospodarji.
Tako se izpolnjuje večni zakon.]

Argost

Prisposobljena je tvoja misel vedno,
odkloniti se hočeš skromno hvato.
A kje junaske duše je pastuga,
če seme vseh so del sejali drugi,
mi pa te slepo, nemo smo svodje?

Bistromir

V pastugi ne, le v delu je pomen.

[Orodja pa nikar mi ne presiraj,
saj dobro bludivo lahko pohvališ;
a važno je samo, kar s njim izdelas.]
Sedaj pa klicejo stvari nas resne,
Začel je boj; kdore kdaj bo končan?
Sovrašnik je premagan, ne pobit
in masečevanja reja ga mori.

[Vsa slava, ki obliva naše čete,
ne ustvari treh iz enega vojsčaka,
na rajesi valov deroče reke,
če vsuje se čra naše tihe kraje
s močjo nabrano iz pritokov mnogih,
in iz desevja mnogotravnega
sorečano tako, da beg preskoči.]

Premaganih do neba segajoča jesa
in Otilonovo povelje strogo
zdrušilo se je vojsko nepregledno
in danes morba nam je kmaj še
blizu

in kmalu nam papirne ogenj^{ne} lice.

Živort.

Strahu nam niso dali v dar bogovi;
s sovražnikom se kosamo pridi.

Prišli smo sem pa boj, pa ne pa spanje,
in niti če Morana nam pašuga,
ne vame nam poguma iz vca.

Volato.

Ne boj se, Bistromir, za naše ljudstvo.
Može so dobrosicni, miroljubni
in znani je ta značaj sovedom vsem.
A menda nas sovražnik krivo sodi.
Ker ljubi mir naš človek, je junak
[in v boju se nikogar ne ustraši;
se ne umakne, ne pokade hrbta,
ker smaga prvi je pogoj miru.]

Bistromir.

Pogum je mnogo vreden, vraga ne;
v gorovje ne izpremeni koline,
ne da nam osmiš rob, ne štirih glav.

[~~Ševilo dela sakone telesne,~~
ki mora volja jih upoštevati
ker hraber je lahko sovražnik tudi,
~~pravikane jina lahko glavarje.~~]

Yunaštvo naše nas tedaj ne resi,
če vsak junak slovenski naleti
na pet, deset junakov kristijanskih,
enake hrabrosti in pa poguma.

Živort.

Kidor za svobodo slato se bojuje,
je lev; neprecenljiva je njegova moč.

Bistromir.

Kesnična ta beseda, moj prijatelj.

opravičuje me in me tolaži.

Ko sem pozival narod v teški uri,
naj brez odlašanja pograbi meč,
je bil moj glas samo odmer svobode,
ki pa njo mi srcé je trepetalo.

Tri vedel sem, da ljubi celi narod
svobodo ogroženo kakor jar.

Kato sem upal, da se pa njo dvigne,
kdor koli more sukati prozje
in da nam plamen v dušah nadomesti,
kar nedostaje manjše mu številu.]

Verjel sem v prago p vero neminljivo,
verjel v ljubesen ljudstva pa svobodo,
ki last nam je najdražja, največja.

Opimo se / Na vseh straneh so edje
neprosi klanjajo se gospodarjem,
cesarjem, kraljem, škofom in bogastvu,

ponižujoči lastno dostojanstvo,
življenje vklepajoči v tujo voljo

[in septajoci bralovsko enakost,
podelovano od bogov nesmrtnih.]

Tolato.

Tovoj! Tovoj! Svobodni smo rojeni;
pod jarem se ne vpogne naša glava
in če je smrt prostosti poudnja cena,
naj teče kri in vsakne naj življenje,
dokler lahko svobodni se umremo.

Bistromir.

Prijetno so odmeva mi v ušesih.
A čas je blizu, da junasko delo
potudi; kar beseda brabra pravi:
Nestelo vojsko sbral je Otilon
in še so na pohodu silne trume,
da od strani udarijo na nas.
Gor od slovenske Matre se vali
ko kača kristijanov prva četa,

navod ob Travi drugi voj hiti.

Trivort.

Nevarnost torej se je privabila.

Tjer boj passaja, tam je Bistromir
sedaj ni treba bati se pa smago.

Bistromir.

Če smo dovolj močni, je smaga naša.
Povejte, ali so prišli Tosavci?

Argost.

Se niso vsi; a nada je velika,
da prihite nam kmalu na pomoč.
Poslali glas o vojski so ž Tuljebom
in skupaj bodo se posvetovali;
kaj kaže jim storiti v naši stiski.

Bistromir.

Da, stara pesem! Stara kakor navod!

Tu teče kri, doma se busi jesif.
Da smo junaki, znano je po svetu;
~~iskusili so našo hrabrost Hluni~~
~~in Vlahi, Obci, tudi Bajjuvari;~~

a naša srčnost lese kakor polž?

Pevdarki nas ovirajo pri delu
in kadar smagamo, je se preporno.

Ne moč sovrašna, ne slabost lastna.

Modrost nečasna bode nam v pagin-

Posljite hitro jedce najboljše,
naj grešno obotavljanje končajo;
če brez pomoči pade Korotan,
je naš pokopana njih prostost.

Argost.

Čo veter ponese nemudoma
i pride panestjivi nalog tvoj.
~~Da pride kmalu nam pomoč potrebna~~
/ pride /

Bistromir.

Ogledal pač natančneje ti kraj:
Planjava, hrib, soteska, klanec, reka,
v prirodi vsaka stvar, velika, mala,
lahko nam je povesnik in sovršnik.

[~~be si lahko isberemo bojišče,~~
poiscimo si kraj, ki nas podpira.]

/ ~~zapusti: spruda pride!~~

Prpelji konja mi spočitega.

/ ~~spruda odide!~~

Volato, živorč, vi dva me spremita.

Vi drugi sklicite mi pborovanje.

Ne moja, splošna volja naj odloči,
če na raspolje poldnje nas postavi
v skrivnostni plašč pogrnyena usoda.

/ Bistromir & živorčom in Volatom na
desno, drugi na levo!

Lubicar.

/ pride & ljubislavo čes prič!

Končana pol. Pred nama glej je tabor,
ku hrepenenja tvojega je cilj.

Ljubislava.

Da si me spremil, hvala ti, moj oče.

Lubicar.

Kako starost človeka oslabi!

Zakaj te slušam? In čemu te slušam?

Čemu ta pot tesavna in revarna?

Ljubislava.

Poplačana ti bude siter, oče.

Lubicar.

Pomagati me more v boju stavec,
ki bi na poti bil samo mladosti.

Ljubislava.

Pomagat meni si, da pot sem našla.

Lubican.

Prostora ni dekletu sibkemu
na bojnem polju, kjer pvenkeče meč.
kemu zapuščati domovje v takem času?
In vendar sem zapustil dom, pa
govoril je razum, da je početje ^{sem te spremil} blažno,
a pred pogledom tvojim plaho je obmolknil.
In sel s teboj sem, stavec, kakor jag nje,
ki bes razuma sluša glas pastirjev.

Ljubislava.

Ne toži, dragi oče, da skrivnosti,
v nebesih skanih, um ti ne razume.
Skrivnost je vse. Kivljenja noč je večna,
a dom je nov oblaki te pri bogu,
ki v milosti neskončni včasih zarez
na zemljo vse v naše teške sanje.

Lubican.

Ko da so um ti pmešali bogovi,

glasi se govor tvoj. In vendar - vendar -
poslušen jas sem, ti pa ukasujes?

Ljubislava.

Ne jas, devica sveta govori
skrivnostno, kakor je skrivnostna sama
in božji oče, sin njen vsemogočni.
Tam is visav je luč se rasvetila
in meni se je raj odprl nebeski.
oj - meni - raj - kivljenje - solnce - večnost.

Lubican.

Prečudno to je. Moja stara glava
je slaba; ne razume - ne razume -
p. tvoj

Ljubislava.

Povelje božje pride is nebes.
Povelje pride, ali ljudstvo spi
in sanja, ker je temna noč na zemlji.

Povelje bošje slisi ljubislava --

stopnjevaje!

maj oče - kakor grom je glas nebeški,
v ušesih mi sumi, buci mi v duši,

ranedena!

in jaz sem glas in jaz gromim
in svet samakujen me posluša
in vidi višnjega boga,
v nebesa gleda, bajno rassvetljena

Milorad.

nastopi!

Ljubislava.
in srčka soč ljubeni sladke...

Milorad.

Bogovi! Kaj je to? Oko me vara!
Ne, ne! Resnica! - Ljubislava ti si!
Oj Ljubislava, ali so bogovi
usmilili se mojih bolečin

in povrniti ti v srce ljubesen?

Mar vstaja sreča mrtva mi iz proba?

Mar je namenjena mi v boju smrt
in si prihajaš, da me radnjo uro
v prijaznimi besedami solasiš,

Da brez bitkosti zapustim življenje?

Kako me gledaš - čudno - Ljubislava?

To ni ljubesen... Up me je stesnil.

Trpljenja mera mi se bita polna,
se najbitkejši kaplje padajo

v srce mi, preden smrt me resi vsega.

Kakaj prihajaš, da nerno me muke,
na pol polegla ropet obnoviš?

Ljubislava.

Ta mehki glas - odmev iz davnih časov.
Gori mi v rilah, nekaj se budi,
na prsi lega, davi mi duš -

Oj srčka, srčka! Dihati ne morem -

Ah! - vroča kri - kako kipi, kipi -
Vsa drgetam - obleka stiska,
srce mi bije - bije - vse gori - -
Oko mi raste - - Milorad!

~~/: Poljubi me, poljubi me in ga srčno objame!~~

Poljubi me, poljubi! Vroče! Vroče!
Pritisni me na svoje prsi,
tesneje se privij me k sebi,
ugasni željo žgoco in utesi
nesnano koprenenje bolnega srca.

Milorad.

In vendar res. Lahnjive črne sanje
morile so življenje moje mlado.
Sedaj prihaja dan. Nad rosinim poljem
se dviga solnce in jasni se svet.

Ljubislava.

~~/: se mu polagoma, nehoče in skoraj neopazeno
izvije iz objema!~~

Po nebu se rastiva plamen rdeč -

Milorad.

Sedaj si ropet moja, Ljubislava
in nihče nama seče ne skali.

Ljubislava.

~~/: zelo izmuceno sede na kled; kakor duševno
obratna!~~

Prečudne barve... Karja... ali mrab?
Boginja - zugaš mi? ~~stari~~ Marija! Mati!

~~/: skoči na nogo!~~

Odlod! Odlod! Trojini, zapeljivec!
Pregršna strast si sviga iz oči,
ki je nebes bravota jim zaprta.
Ljubosni slati dom je nov oblaki.

~~/: sliče pešani, s najestetično post na levo!~~

Milorad.

Besede! Misli! Raslozite mi

Da čar vseh besov prosodejnih,
rešite to uganko s bistrim umom,
da ne pograbi blasnost moje glave.

Lubicar.

Potopi, Milorad, prijatelj mladi!
Prišli so čudni, neumevni časi.
Bogovi se hudejejo nad nami
in svetle sveče se umikajo
v daljave, kjer oko jih ne doseže.
A ti si mlad, Potopi in počakaj.
Trisel bo čas, rasblinejo se megle
in spet ti plata sveča rasblinči.

Milorad.

Nikoli več. Ugasnjeno je mrtvo.
Pepel ne daje luči in toplote,
suce preklano nikdar ne sareli.

Lubicar.

Bogovi naši bili nekdaž so
usmiljeni in blagi. Zdaž - ne vem -
/ odide pa Lubicar. / Bistromir pride
/ z Livortom in Volatom. /

Bistromir.

Tja v gozd je treba skriti močno četo.
Njen vodja mora biti svit, previden,
krvi pa hladne kakor riba v vodi.

Volato.

Ha to naloga sam se ti pomidim.

Bistromir.

Na cesto proti Indiji je treba
poslati krsto dobrih konjanikov,
ljudi, ki nič jim sol ni za življenje,
da postavijo sovrašnika,

Dokler ne pride poudnji mor, če treba.

Milorad.

Ja trop daj meni, da ga vodim v boj!

Bistromir.

Oj Milorad! Kaj čv se vedno glada?

Milorad.

Daj meni trop, ki smrti je posvečen.

Umirajočemu izpolni željo.

Ne boj se, da bi me slabost obšla;

nič mehkega mi ni ostalo v duši,

nobena žalost ne slabi mi mišic,

a smrti sem željan ko penlja volna.

Veliko smrti videti želim,

v krvavi kovčgi naj šivoljenje mine.

Dokler ostane v roki kaj moči

in v glavi jasna misel in ~~moč~~ oko,

ohranim v srcu strast nevtolajšjivo.

Ko smrti grozni glasnik pojdem v boj,
nevsmitjen, trd, selesen. Oj veruj:

Boginja seme boče zadovoljna.

~~[Da padem sam, je vroča moja želja,~~

da živ se ne povrnem, dobro vem;

prisegam pa, da spremstvo poskrbim

boгато, ki me spremi v mrtviš dom.

Bistromir.

~~/ zelo resno /~~

Člo večnosti postava mine v boju.

Škrvjo se rida dom svobode slabe

in prostemu šivoljenju smrt je mati.

Naš namni pa bogov je močna roka.

Posvelim ste Morani, moj prijatelj.

Umri junak! Živi naj tvoja slava,

a silni Dašbog naj te castno sprejme.

~~/ objame ga /~~

Argost.

~~f. pride p. udjani~~

Posvelovali smo se, Bistromir.

~~[Obleci sam, kar misliš, da je treba.]~~

Žaupamo ti, kar stois je prav.

be misliš, da za boj je se pogodaj,

ker ni Posavec se med nami vseh,

umakne vojska se lahko za Meljo,

da tam počaka na posavske čete.

be zapoves, pograbimo pa tukaj

sovrasnika takoj, ko se prikaše:

Bistromir.

~~f. samištenj~~

Trenotek pravi večsi več je vreden,

ko sila in število in priprave...

Današnji dan pokaše, kaj je treba.

~~f. stisi se rogi~~

Glasnik. ~~f. pride~~

Poslanec kristijanski so prišli.

vesti prinašajo od Otilona.

~~f. ljubislava pride~~

Bistromir.

Povej jim, da jih čakamo uljudna.

Naj brez strahu pristopijo, jim reci.

~~f. Glasnik odide čez grič~~

Život.

čemu postanstvo? Mar žele miru?

Argost.

z prijacami nas mislijo ujeti.

Volalo.

Okraci nisno, niti plavni kajci.

Bistromir.

Čemu ugibanje? Naj pridejo
in v kratkem času bo de jasno vse.

Winimund.

~~Je se približe spremljevalci, med njimi
Gottwalde, na grču!~~

V imenu vsemogočnega boga
in knesa Otilona vas pozivam,
dokler je čas pomirbi se prijaviti,
da mirno odložite bojne meče,
ter da se vnete domov na delo.

Bistromir.

Če so je selja svojih gospodarjev,
se pač lahko pomenimo prijasno,
ker mir je tudi naše selje cilj.
Ukasov ne sprejemamo od knesov,
ki niso naši, pa jih ne poznamo.

[Prohodna naša volja nam je zakon.]
A če želi svoj gospodar miru,
sporoči nam, kako nam jamči sam.

Winimund.

Ukasovati knesovo je pravo...

Glasovi.

Nikdar! Ne nam! Podlošni nismo mi.

Winimund.

A da pokaže svojo dobro voljo
in blagega srca namen krščanski,
ponuja prostovoljno vam ugovor.

Bistromir.

Naj slišimo, kako glasi ponudba.

Winimund.

Prisnajte vlado knesa Ottona
in pa pravice sobnograških škofov.

Milorad: Glasovi

Nikoli ne! Predsnež! Kaj zahtevaš?

Bistromir.

Le mirno, bratje. Klisati je treba.

Minimund.

Gospodovo srce je milostivo.
Dijjaško samostan ste rasdejali,
a knez, neskončno blag, odpušča to,
zahteva te, da redno komaprej
plačujete škofiji desetino
a njemu davaj v spomenje svetobe,
pa da krščanski veri v vaših krajih
ne delate tešar, temveč duhovno
podpirate, ki škof jih pošlje tja.

A v spomenje odkritovčnosti je treba,
da starešine in pisanji vaši se
odrečejo poganstva v svetem krstu.

Ljudstvo: Milorad

Dovolj! Obmolknite! Ne besede več!

Predsnost nesastisana je to.

Mar naj se dalje spali nas nesramnes?

Ljudstvo: morali!

Bistromir.

Mirujte, bratje! Hladna bodi kri.

Minimund.

A kaj sporoča knez, če narod nas,
svodi di pvest in svojim davnim šegan,
odkloni ljubestrive te ponudbe?

Minimund.

Zaslepljen bil bi, kdor se ne ukloni.
Krščanske trume pa menoj stojte.

in če presvetno se upirate,
ni upati vam več na milost knesa.
Le enkrat vas pozivam: Vdajte se!
Drugarč vas pograbi naša vojska
in brez usmiljenja bo boj krvavi,
dokler ne smaga sveti kriš' nov' vami.

~~Milost, Ljubislava.~~

Da, boj! Krvavi boj! Pogin sovragom!
naprej! naprej! naj hitki meč udoci!

Ljubislava.

/: na obrešju gricā /

Povelje bozje čuje!

/: Tiina sploina posornost /

Gottwald.

/: jo spasi; rokligne polglasma /

Ljubislava!

Ljubislava.

Povelje bozje poslušajte siko!
Sklesano poklonite se pred bogom,
ki ukazuje mir ljudem na zemlji.
Gospodar večni glas gumi v oblakih,
vladar življenja strogo ukazuje:
V nebesih in na zemlji bodi mir!
Slušačnica sem silne bozje volje,
nebeška dekla, ki vam glas prinasa:
Končan je boj! Na svetu vladaj mir
in luč nebes naj sveti vsem ljudem.
Orožje v kraj! Gospod razpoveduje...

/: ~~stati~~ /

Glasovi.

Nerasumljivo govori. - Preudno! -
Ljota! - Pamet se ji je smešala.

Ljubislava.

/: ne da bi shišala, se obne k kresčanom /

Gospod je dvignil roko v temni noči
in sanje smot pregnal je milostivo;
premagala je luč temo morečo.
Kaj skunite gospodov sveti dom?
Vinite se nemudoma domov,
prošje kudo delsko odložite
in pokorite se za smele grehe.
Opranjen bodi mir ljudem na zemlji!

Minimum.

Nebeški bog gospod je bájni, trum.
Ka sveto vero vodi v boj krščane.

Ljubislava.

f. stopa po griču naroga. Gottwalde je
pošljivo opazuje!

Predrsko se upiraš kakor satan,
Ljubite se! je tebaot ukasal.
Poslušaj prom! poglej nebeško strela!

Ko črva te pogasi božja roga.

Gottwalde.

Devica! K meni pogled svoj obrni.
Prišel je čas. Oj, čuj me, bodi moja.
Ko sem te uprašal, ali me sovrasiš,
si se prijasno mila nasmehljala
in rekla si: Ljubesen nosim v srcu.
Prišel sem po te. Dragga, pojdi z mano!

Ljubislava.

f. ga gleda isprva, kakor da ga ne posna!
Melicastna!

Ljubesen nosim v srcu za clovestvo
in boam sluzim, dekla preponišna.
Teklenska iskušnja me ne smoti.

Gottwalde.

Na svidenje, si rekla pri slovesu.

Ljubislava.

Pravični vsi se snidejo v nebesih.

Gottwalde.

! ji gleda s velikimi očmi!

Ne veš? Ljubezen si mi objubila!

Ljubislava.

! ga ne sliši in ne posli nanj!

Skrivnosti večne se odpirajo,

iz črne groze vstaja odrešenje,

za vas je bog na križu kri prelil.

Pred bogom, ki je vir ljubezni svete,

zdaj na kolena! V solzah greh umite.

! plašen molč. Sem tam kda poklekne; tisti

ki so ji najbližje, se umaknejo nazaj!

Gottwalde.

Poslušaj me! Po tebi koprim —

Ljubislava. ! kakor prej!

V nebesih luč gori. Prisegajte!

Gottwalde.

! diuje strano!

Kapušica um me! Čuj me! Budi moja!

Ljubislava.

! v magični ekstazi!

Porodil se je solnčni dan gospoda.

Nebo odprto! V ognju bog se javlja.

Zapojmo pesem... Angeli pojo...

Gottwalde.

! Kakor bresumen!

Ha! Zapeljivka! Rogas se mi ~~set~~
Ah! miri!

Ljubislava.

! gleda kakor pamuknjena s povadignjenimi
rokami v neba!

Gottwald

Beseda poučnja! Bodi moja! Nočes
p. vepa jo gleda. Ona se ne gane. Trenč se in v
ishuljenimi čemi jo hoče prijeti za roko. Ona
ga mehanično odine, ne da bi ga pogledala.

Bresern

✓ Šeparka! Čarodějka gohufiva!
Uničila si mi srce. Umri!

p. potegne hitro meč in preden more kdo
preprečiti, jo ubije. Ljubislava se sgrudi.
Trenč je vse kakor odrevenelo. Grabna

lišina

Lindstov

Milorad Ubite ga! Morilec podli! V boj!

Lindstov Naprej! Pogin kristijanom! V boj!

p. Milorad prvi potegne meč in se sakti na glic.

Ragani patrolajo - iz daljave se oglašajo rog
nasprotnika. Škup, švenket, klici. Ragani
naskočijo glic, kričani se postavijo v bran.

Boj

Zastor

graf